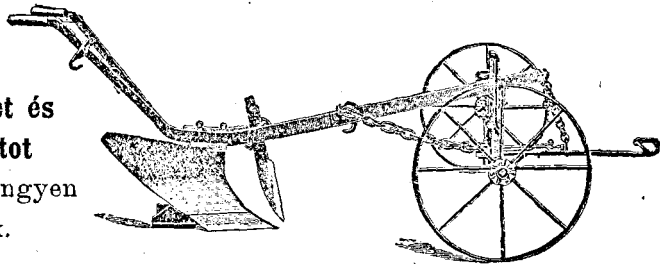

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha
a hirneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes
aczel-ekéket és váltó hegyi ekéket
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében
minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak.

Árjegyzéket és
áránlatot
készséggel ingyen
küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68. 1266

A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott

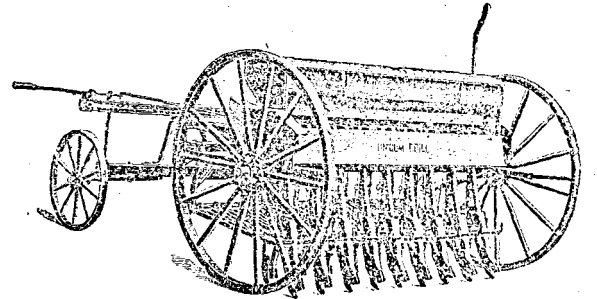
„UNICUM DRILL“

(sik és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerőszükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ábrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára. 1266

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

BUDAPEST, Váci-körút 63. szám

Által a legutóbbi árak mellett ajánlatnak

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 21/2 és 12 lóerőig,
Bármakkezelők, járgány-céplőgépek, lóhera-céplők, tisztító-rosták,
konkolyozók, kaszáló- és szarogépek, szénagyújtók, baronák,
„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planot Jr. kapálók,
szekszavágók, répatágók, kukorica-morzsolók, depálók,
őrő-malmok, egytetemes aczel-ekék, 2- és 3-vastu
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.
Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldelnek.

1242

Májerszky Barnabás gépgyáros Nyiregyházán

készít sok évi tapasztalatok nyomán mint specialista

Viznyomásu olajsajt kat,

Olajmagzúzókat egyszerű s több hengerrel,

Olajmagpörkölőket gőz- és tűzfűtésre,

Olajfinomító gépeket s az olajgyártással kapcsolatos minden berendezést.

Eddigi kivétel 120 telep üzemben. 1093

HERMANN E.

VARRÓGÉPEK!

Varrógép és kerékpár nagy raktára
Kolozsvár, Egyetem-utca 6.

Ujjonnan berendezett mechanikai műhelyemben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30—50 frtig. Egy karikahajós 65—80 frtig. Egy Central Bobbin 86—90 frtig. Eredeti Hove C. Wheler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók.

Gépeimért 10 évig felelek.

Egy új kerékpár angol villával 70—90 frtig. Kerékpár köpeny 4—6 frtig. Kerékpár tömlő gumí 2 frt 30 krtól 3 frtig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 frt. 50 krig. Kerékpár acetilén lámpa 2 frt. 50 krtól 5 frtig stb.

Csakis készpénzért. 1109

A szemétkben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országsherte elismert, kitünő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár“-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyeivel. — Sziveskedjen vagyonygyűjtés céljából ezen kiváló magyargyártmány legujabb ingyen árjegyzékét kérni:

Kalmár Zs. utóda

különleges terménytisztító gépgyárából, Hódmezővásárhelyről, melynek áttekintése után tisztában lesz Ön a dolog valódiságával.

1274

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!

Léber Gyula első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, úgymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez gépfonatait, dísz-kerítéseit és díszkapuit,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok) 1168.

Épen most jelent meg!

Elkésett levelek. (Briefe die ihn nicht erzeichten). Regény levelekben, a 65. német eredeti kiadás után fordította Miklós Jenő. Ára remek kiállításban 4 30 kor., fényes diszkötésben 6 korona.

Rovetta, Gerolamo. A Montegu-pör. Regény, fordította Kravovszky Julia. — Ára 1 20 korona. — A jelenkor legjobb olasz írójának legújabb, igen szép műve.

Vértesi Károly. Éjféle nap országában. Utirajzok Svéd-országból 17 színes képpel vászon diszkötésben 4 kor. — Az előnyösen ismert utazó ezen legújabb műve a legközelebbi benyomásait örökíti meg igen élvezhető stílusával 1251

Megrendelhetők:

Szilágyi Béla

könyvkereskedésében BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.

Röck István gépgyára

Budapest, I., Budafoki-út.

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.

Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szivó-, világító- és kohógáz részére.

Lokomobilok és gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.

Szivattyúk, Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Hűtőtelepek és jéggyárak.

Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.

Hydraulikus sajtók különböző célokra.

Borsajtók és szőlőzúzó.

1029

„Grand prix“-vel kitüntetve az 1900. évi párisi világkiállításon.

KWIZDA korneuburgi marhatáppora.

Étvágygerjesztő szer LOVAK, SZARVASMARHÁK ÉS JUHOK részére.

50 év óta alkalmaztatik a legtöbb istállóban étvágy hiánya, rossz emésztés esetén, a tej megjavítására, a tehének tejszolgálmányának szaporítására.

Ára dobozonként 1 40 kor., féldobozonként 70 fillér.

Igazi csak az itt látható védjeggyel.

Ábrákkal ellátott árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár:

Kwizda Ferencz János

cs. és kir. osztrák-magyar, rom. kir. és bulg. fej. udvari szállító, kerületi gyógyszerész, KORNEUBURGBAN, Bécs mellett.

1291. 11

Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!

Eredeti Singer-varrógépek házi használatra és minden ipari célra.

Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímzésben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek zsákvarrásra, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbevéltabb szerkezetben.

Temesvár 1891. Aranyérem!	Debreczen 1894. Arany oklevél.
---------------------------------	--------------------------------------

Singer Co.

varrógép részvénytársaság,

Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132

Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vársárhely, Széchenyi-tér 55. szám. Agrár bank-épület. N.-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Wegmann Frigyes

Malomépítész és hengerekgyár ZÜRICHBEN.

Vezérigazgató: Jakab István mérnök, Budapest, II., Horvát-u. 23.

Kéregöntésű és porcellán hengerek. Malomberendezési gépek és kellékek. 1283

Számítalan elismerés és kitüntetés.

1900. Paris Grand Prix,

1903. Kolozsvár díszoklevél.

Tessék árjegyzéket kérni

Első magyar ruggyanta bélyegző-gyár és véső-intézet

Geduldiger Hugó

vésnök,

BUDAPEST,

Váci-körút 17. szám.

Ajánlkozik

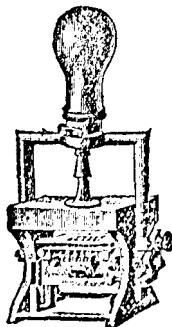
ruggyanta és rézbélyegzők, pecsétnyomók zsáksablonok, állatjelző-bélyegzők stb. elkészítésére.

Mintalapok ingyen.

Vidéki képviselők

kerestetnek.

1101.

Komló-dugvány eladás.

Hévízi komlóskertjeimből tavaszi metszés után kikerülő

késői Saazi-faj

sima dugványokat ezerekenként, csomagolás és Homoród-Kőhalmi v. áll. ki szállítva 24 korona árban árusítom el.

id. gróf Haller János.

U. p. Homoród-Héviz.

1302

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Az előfizetéseket

kérjük megújítani!

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Szucsák. <i>Eber Ernő.</i>	93
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. XVII.	94
Adatok a nyugati fajta borjak mikénti felneveléséhez. II. <i>Monostory Károly.</i>	96
A „legjobb fejési mód”-hoz. <i>Papp Elemer.</i>	97
Lugasoszlópok cementből. <i>Krenedits Udön.</i>	98

Tárca:

Tarlózás a régi Erdély mezején. <i>Dr. Amikusz György.</i>	94
--	----

Egyleti élet:

Meghívó az E. G. E. ig.-vál. ülésére.	98
Meghívó az Erdélyrészi Gazdasági Egyesület választmányi ülésére és közgyűlésére.	99

Vegyes közlemények:

Szemle.	99
---------	----

**Jobb és megbízhatóbb
gazdasági és kerti magvakat**

**nem ajánlhatunk,
mint a minőket**

30 év óta szállít

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udv. magkereskedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI. ker., Andrassy-út 23. szám.

226 oldalra terjedő új képes
árjegyzékét kívánatra ingyen
és bérmentve küldi.

1002

Szucsák.

A magyar Helységnevtár azt mondja róla, hogy kisközség, Kolozsvármegye nádásmenti járásában van, 253 házzal, 1115 főnyi magyar-román lakóssággal, 3499 kat. hold határral. Vasúti állomása van; utolsó póstája Kolozsvár. Távolsága Kolozsvártól 10 kilométer. A személyvonat 15 perccel teszi meg az utat. Szekérútja is jó.

És ez a Szucsák mégis olyan egy község, amely egy nagy városnak a tövében tengődik, szegényedik, visszafejlődik. Hihetetlen, de való. Mintha a modern kor szelleme és törekvései láthatatlan fallal lennének Szucsák előtt elzárva. Mintha lakóinak lelke fogékonyságát veszítette volna a reális haladás iránt. Mintha a kulturális fejlődésnek csirái abban a 253 házban valami borzasztó destrukciónak lennének áldozatai. Hiszen minden kedvező körülmény megvan, amely a haladás útján vihetné előre a községet és lakóit: közeli nagy fogyasztó piac, vasúti állomás, jó út, elég föld és mégis, mégis ez a Szucsák a hanyatlás lejtőjén van.

Néhány évtized előtt alig volt oláh ember benne. Lakosságának ma egyharmadrésze oláh. A magyarság aránya pedig folyton kedvezőtlenebbé válik. Az oláhság terjed és minden eladósodott magyar, minden árverés alá kerülő földszelvény az oláh lakosság erejét növeli és vagyonosodását mozditja előre. Bizonyos, hogy az oláh lakosság gazdálkodása semmivel sem jobb, mint a magyaroké; de semmivel sem is rosszabb és gyarapodását, térfoglalását csakis nagyobb takarékoságának, igényei leszállításának, életszükségleteinek a végsőig való megszorításának köszönheti. A magyar lakosság jobban szeret és tud élni és életszükségletein kívül kulturszükségleteket is érez, szórakozni akar, jobban öltözködik, változatosság után vágyik – szóval kultúrember.

Semmi okunk se lehet se nekünk, se másnak ebben az országban azt kívánni, hogy magyar népünk szállítsa lejjebb igényeit, vegyen példát a megélhetés szerénységére nézve az oláh népességről. Nem, ez a természetes fejlődés ellen való kívánság lenne, mert a magyar paraszt átlagos jobb

életmódja és nagyobb igényessége azt jelenti, hogy a kultúra egy fokával előbbre van, mint az oláh fajnépesség, erről a fokról lejjebb lökni tehát nem szabad. A fejlettségnek ezen nagyobb foka azonban a magyar népet ma kedvezőtlenebb viszonyok közé sodorja, egyenesen kiszolgáltatja a fejlődés alacsonyabb grádusán álló oláh népnek. Miért? Azért mert magyar népünk-nél az igények, a kulturszükségletek fejlődését nem előzte meg, de még csak nem is követte a termelés fejlődése, a jövedelemnek és a keresetnek növekedése. Ez az eredendő oka annak, hogy a magyarság tért veszít, míg az oláhság tért hódít. Mert hiszen kétségtelen, hogy egyazon termelési és jövedelmi viszonyok mellett az gyarapodni fog, aki szükségleteit folytonosan a legalacsonyabb szinten fogja tartani; míg az veszendőben van, aki igényeit folyton növeli. A magyar paraszt is, az oláh paraszt is megmaradt az ősök által üzött kezdetleges termelési eljárás mellett; de míg az oláh az ősi igénytelenségben is megmaradt, addig a magyar ma másképpen és jobban él, ruházódik és szórakozik, mint régebben.

Itt van előttünk Szucsák. Képtelen kihasználni azt a rendkívül kedvező konjunktúrát, hogy egy ötvenezer lakossal bíró város tőszomszédságában van. Földjének túlnyomó része szántó s azon túlnyomó részben búzát termel. Csak egy hatod része a földterületnek legelő és még kevesebb a rét. Gazdasági felszerelésében a faeke dominál ma is. Magkiválasztó gép egy van a faluban. Egy gazdaság kertterülete 180—200 □ öl. Kerti veteményt csak háziszükségletre termesztnek. A szarvasmarhaállományból a fejős tehének igát is vonnak s a lakosság főtáplálékát képező tejet is szolgáltatják. Semmiféle mellékiparagot nem üznek. A kisbirtokosok mind járnak napszámba, nyáron 120—140 koronás, télen 60—70 filléres napszám mellett.

A főtermelési ág tehát ma is a búza s ezt üzi a kisközölközlet azon a földön, melyet primitív eszközökkel művel, melybe rosszul kiválasztott, silány vetőmagot vet, — ki tudja mennyi idő óta. Ott van Kolozsvár nagy tejfogyasztásával tizenöt percnire, de

Legmegbízhatóbb vetőmagvak

beszerzésére ajánljuk a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét
Budapest V. alkotmányutca 31

(1006)

azért a rétmivelésnek, a szarvasmarhateenyésztésnek szerény hely jut csak, a tehén szánt is, fuvaroz is, a házat is ellátja tejjel s hogy ennek következtében fejlettebb tejgazdálkodás a nagyváros közelségének dacára nem keletkezik, az bizonyos. És a nagyváros közelében levő gazdaságok másik óriási előnye, hogy a zöldségtermelést nagyban és intenzíven lehet üzni, ez az előny is elenyészik a szucsákiak közönye, érzéketlensége, vagy tehetetlensége következtében. Lehetetlen hát, hogy egy nép, amely a modern kor költséges szokásait olyan hirtelen fölvette, megtudjon élni, mikor az ősköztől örökölt rossz termelési módot meg fönntartja.

Hogyan is tudna megélni ez a nép folyton fokozódó adóterhek, 50% os községi pótdadó mellett, mikor a búza ára is alacsony és állati járványok is pusztítanak. Hogyan? Hát mindenekelőtt az összes rendelkezésre álló hitelforrásoknak teljes kimerítésével. Adósságokat csinálnak az adó födözése, a mindennapi élet fönntartása céljából és nem produktív befektetésekre. Szucsákon hitelszövetkezet van. De még ez a legkedvezőbb és legrealisabb hitelforrás is veszedelmévé, megrontójává vált a gazdáknak, mert nem rendeltetésének megfelelően használták. A hitel teljes kimerítésével aztán a nagymértékű eladósodottság elvégzi a rombolás munkáját s a magyar kisbirtok az oláh kisbirtokos tulajdonába megy át; a szerepek kicserélődnek: régebben az oláh csak cseléd volt, most azután a magyar kisbirtokosból lesz földnélküli János. Szucsákon már ez az átalakulás sajnos, nagyon előrehaladott stádiumban van.

Szucsák csak egy, szegény kis falu — mondják talán sokan. Nem: Szucsák az én szememben megnő és szimbolumává lesz annak, hogy itt, a Királyhágón innen a magyar fajnépesség rovására miért és hogyan terjed az az oláhság, amelyről azt tudjuk, hogy fizikailag is szellemileg is inferioris. Szucsák egy metszet az erdélyi országgrész azon megyéinek tömbéből, melyekben a magyarság és oláhság vegyesen lakik. Szucsák viszonyai görcső alá téve megmutatják, hogy milyen összetételű a nagy egész. És a magyarság elfogyásának, fölszívódásának ugyanaz a folyamata és ugyanazon okokból megy végbe a vegyes népeiséggel bíró erdélyi megyékben, mint a kis Szucsákon.

Vessen magával számot társadalmunk, hogy a föltárt bajt hogyan kell orvosolni.

Eber Ernő.

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

XVII.

A legfontosab gazdasági kérdések érintetlenül maradtak, oda hagyva az egyesek közellátó tevékenységének, s nem törekedtek irányt jelölő álláspontot elfoglalni hatóságaink, noha erre mezőgazdasági ügyeink fejlesztése érdekében lépten nyomon szükség lett volna.

Mindezen mulasztásoknak végkövetkezőse pedig az, hogy népünk nem bír fogékonysággal a nagyobb közös célok iránt, s ellene áll mindennek, melyben megszokott és csakis öncélját szolgáló tevékenységét korlátozva látja.

Ilyen körülmények között bizonyos közös cél felé haladni igen bajos, sőt csaknem lehetetlen és ebben látom főokát annak is,

hogy a közkormányzat részéről eddig tett erélytelen kísérletek eredmény nélkül maradtak.

Néhány gazdasági egyesület és ezek kebelében néhány ügybuzgó szakember, aggódva figyelte ezen jelenségeket.

Egyfelől látta a sikertelen kísérleteket, másfelől a nyugati tarka marha rohamos terjedését és a magyar erdélyi marha elkorcsosodását; kereste hát a módokat arra nézve, hogy miként lehetne ennek útját állani és ezen marhafajtának fennmaradását, tökéletesbülését legalább azon területeken biztosítani, a hol a gazdasági és égalji viszonyok ezt megengedik, sőt követelik.

A miniszterium már a nyolcvanas években nagy buzgalommal készítette az állattenyésztésre vonatkozó terveket; nagy térképeken vastag vonalok mutatták az egyes tenyészkerületek határait s ki lett volna vonalozva a magyar erdélyi szarvasmarha tenyészkerülete is, de mikor arra kértük a miniszteriumot, hogy ezen tenyészág végpusztulását akadályozza meg, minden jó szándéka dacára, mely intézkedéseiben itt-ott kifejezésre jut, nem volt egy alkalmas és erélyes szava sem a törvényhatóságokhoz.

Nem ezt vártuk mi a miniszteriumtól akkor, mikor leiratában maga is elismerte, hogy ez a tenyészág pusztul „és megszűnnek azon tenyészettek, honnét jó anyag beszerezhető volt.” Nem vártuk különösen azért, mert jól tudtuk, hogy a magyar-erdélyi szarvasmarha tenyésztésének rovására, már is meg voltak a maga gyengeségéből folyó botlásai. Hogy egyebet ne is említsek, csak azt hozom fel, hogy mielőtt még ennek a tenyészanyagának fennállhatását és fejlődését biztosította volna, aránytalanul nagy pénzbeli áldozatokat hozott a nyugati marha behozataláért.

Nem mondom, hogy a nyugati marha importjának előmozdítása és segítése merőben helytelen volt, mert igen jól tudjuk, hogy az ország nyugati és délnyugati részeiben, a termelésnek más irányú fejlődése mel-

AZ „ERDELYI GAZDA“ TARCAJA.

Tarlózás a régi Erdély mezején.

Ifjaknak tanulság,
Öregeknek emlék.

Irta: Dr. Ámikusz György.

I.

Folyó évi április 6-án 70 éve lesz, hogy Erdély, az akkor még külön álló kis ország első gazdasági lapja megjelent. A nevéől ítélve senkisésem gondolná, hogy gazdasággal foglalkozott, mert „Vasárnapi Ujságnak” mondotta magát. Hogy mennyire a gazdaságnak élt s hogy mily sok okos és hasznos dolgot vitt olvasói elébe, egy pár cikkben érdemes lesz megvizsgálnunk.

Az Erdélyi Gazda a „Vasárnapi Ujság” egyenes utódának tekinti magát. Kötelességet vélünk teljesíteni, midőn a hála és a kegyelet nevében is, fölüjítjuk a multak emlékét. De nemcsak a kegyelet műve lesz ez, hanem annál jóval több: »ifjaknak tanulság”, »öregeknek emlék.”

E sorok írója az „ifjak” közé tartozik maga is, de szeret foglalkozni a multakkal, mert megtanulta, hogy „nincsen semmi új a

nap alatt.” Gazdaságunk sok tekintetben újult, javult. Talán azt is elmondhatjuk, hogy haladtunk, de semmi nagy okunk a büszkeségre, sőt meg fogjuk látni, hogy sok dologban, ha csak nem mindenben, nagyon hátra állunk attól az eszménytől — de ne is mondjuk eszménynek — mondjuk, attól a kötelességtől, melyet elődeink örökségül ránk hagytak.

E sorok olvasói között lehet még egy pár, aki ismerte a „Vasárnapi Ujságot” de azok is csak a 40-es években lehettek olvasói, mert bizony 70 esztendő nagyon hosszú idő s csak egy egy Brassai korú ember dicsekedhetne azzal a szerencsével, hogy ő olvasója volt a „Vasárnapi Ujság” első évfolyamainak. Mi csak örvendenénk, ha minél többen lennének azok a szerencsések s e helyen fölkérjük, sziveskedjenek elmondani emlékeiket az akkori erdélyi gazdasági viszonyokról.

Ennyi bevezetés bőven is elég volna, ha már minden tájékozást megadtunk volna, de még két nagyon nevezetes dolgot meg kell említnünk, mert hiszen valóban ezeken fordult meg a „Vasárnapi Ujság” élete és hatása.

Egyik a kolozsvári úri casino. A 30-as és 40-es években a casino volt központja Erdélynek. Nemcsak az úgynevezett „magnások”, hanem a kolozsvári és erdélyi jeles férfiak,

írók, tanárok és mások, tagjai voltak a Casinónak.

1833-ban a nemzeti ébredés szellője behatolt a Casino termeibe is. Onnan a sajtó útján szerették volna továbbterjeszteni. Hazafias buzgalommal elhatározták, hogy egy „népújságot” alapítanak. Gondoskodnak, hogy az újság egy ezüst forintnál drágább lehetőleg ne legyen s ezért a költségek hordozására külön teherrel rójják meg magukat. Egyelőre tiz esztendőre biztosítják a lap fönntartását.

Ez a hazafias fölbuzdulás volt az első gazdasági és közhasznú ismereteket terjesztő újság alapvetője.

A megteremtője Brassai Sámuel lett. Az akkor 33 éves Brassai neve a magyar irodalomban már ismeretes volt. Az erdélyi „magnás” családok személyesen ismerték. 15 éve, hogy a legelőkelőbb családok gyermekeit tanítja tudományra és művészetre.

A Casino első gyűlésén a szerkesztés „nem könnyű pályájára” Brassait és Balog Pált szólítják föl. „Tudják, hogy e vállalatnak lelkiismeretes betöltése az elmének és szívnek egész hatását, a gondolatok és érzelmek egész odaszentesítését kívánja.” De biztak Brassaiiban „ki mindig a hazát s közjót hordozta keblében.” Hitték, hogy „szent kötelességének tar-

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király- tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számíttól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzsákok is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

lett, már akkor is a nyugati tarka fajták domináltak. Ezeket tehát szaporítani, belyebb hozni és általa az ország szive körül a mezőgazdasági üzletet belterjesebbé változtatni, igen is szükséges volt; de egyáltalán nem látjuk be annak szükségét, — de felettébb káros voltát igen! — hogy miért kellett a magyar-erdélyi szürke marha tenyészkörületét úgy eltartítani? miért kellett itt az állami birtokokra, gazdasági intézetekbe és iskolákba kizárólag tarka marhát telepíteni? ... És ha ez mégis megtörtént, vajjon miért nem lépett a miniszterium erélyesebben a sorompóba, s mért nem tette, avagy tétette meg ugyanakkor mindazon intézkedéseket, melyek a magyar-erdélyi szarvasmarha tenyésztésének és fejlődésének ügyét kijelölt tenyészkörületén belül biztosították volna?

Ilyen viszonyok mellett, mi aggodalommal nézzük hatóságaink tétlenségét és aggodalommal látjuk a miniszterium közönyösségét is. Ezért hoztuk most felszínre e kérdést előzményeivel együtt s felhívjuk rá gazdáink figyelmét, hogy gondolkodjanak felette. Gazdasági egyesületeink és gazdabizottságaink pedig vegyék ismételve programjukba a magyar-erdélyi marha tenyésztésének ügyét, hogy addig is, míg a mezőgazdaság rendezését célzó törvényjavaslat törvénynyé válhatik és ennek egyben-másban máris kétesnek tetsző hatása a gyakorlati életben érvényre juthatna: lépjenek elő hatóságaink és most a tizenkettődik órában, tegyék jóvá régi mulasztásaikat.

A mezőgazdasági törvényjavaslatból már ismerjük azon módokat, melyekkel a miniszterium az állattenyésztés ügyét rendezni óhajtja; ezen a nyomon, több vagy kevesebb módosítással — amint azt az egyes hatóságok állattenyésztési viszonyai követelik — meg lehet indulni.

Ha egyelőre egyéb nem is történnék meg, csak az apaállatok rendszeres és szakszerű vizsgálata és az itt mutatkozó hiányok pótlása, már ezzel is nagy szolgálatot tennék az ügynek és egyúttal hathatósan elősegite-

tandja oly pályára lépni fel, hol elméje szép tulajdonainak és a hazafiúi egyik legszentebb kötelességét — a nép művelődését, érzelme egész melegségével és elméje sokoldalú szüleményeivel legszelebben eszközölheti.

Brassait meghatotta a nagy bizalom. „Mennél magasabb, szentebb a cél, melyet a tudva levő javaslat örök hálát érdemlő előmozdító kitűztek, mennél dicsőbbek a következők, melyek annak szerencsés elérésétől várhatók, annál mélyebben érzem azt a tisztelő bizodalmat, melylyel a tisztelt bizottság engemet is, érdemtelent, munkáló társnak meghívott.”

Nem munkáló társ lett, hanem egyedüli szerkesztő, mert Balog Pál a megbízást sem fogadta el.

A népújságnak Brassai „Vasárnapi Ujság” nevet adott s miután 1834. március haváig más kötelezettsége volt, csak ez év február hava 22-én bocsátotta ki a fölhívást.

Ujságot ígér, hogy a hirt vágyókat kielégítse, de főleg azért, mert ismeri az ember természetét, mely ha másról valamit hall, maga is hasonlót tenni vágyódik.

Ígéri, hogy a világon történő nevezetesebb dolgokat, a természet titkait, általában mindent, amiből tanulni lehet, ismerteti. Szükségünkben segítség lesz ez újság: „a legtapasz-

nénk elszigetelten élő mezőgazdáink boldogulását.”

Az év folyamán egyébként semmi említésre méltó eset sem merült fel, sőt még a szakosztály közgyűlése is 1894-re maradt.

Az 1893. évi közgyűlés csak 1894 február 9 én volt megtartható, melyen a titkári jelentés és a számadások tudomásul vétettek.

Ezen kívül csupán egy szakosztályi ülés tartatott az év folyamán, melyen a múlt évről elmaradt XI ik kiállítás megtartása elhatározott, miután a miniszter a díjazásra szolgáló rendes összeget a szakosztály rendelkezésére bocsátotta.

Megindult tehát a kiállítás rendezésének munkája még április havában fokozott reményekkel a siker iránt. Másrészt elhatározott az április hó 23-án tartott ülésen, egy baromfi tenyésztési egyesület alakítása.

A kiállítás rendezésének ügye jól haladt, a bejelentések egyre érkeztek és a teljes siker már biztosítottnak látszott, mikor egy véletlen szerencsétlenség, a kiállítási épületek leégése, pár óra alatt hamu alá temette az összes reményeket.

Az első pillanatokban ugyan még úgy látszott, hogy ennek dacára is lehetséges lesz a kiállítás megtartása, a szükségessé vált építkezések eszközzése azonban az idő rövidsége miatt lehetetlenné vált és így a kiállítás megtartása végleg elmaradt.

Ránk nézve a második lehangelő eset gróf Bethlen András földmivelésügyi miniszter leköszönése volt, mely június hó 10-én vált ténynyé. A tárca ideiglenes vezetésével báró Fejérváry honvédelmi miniszter bízott meg, míg utóbb gróf Festetich Andor vette azt át.

Az új aera alatt csakhamar olyan tervek valószínűsítése került napirendre, melyek hazarészünk gazdaközönységét s különösen az E. G. E-t ellen akcióra készítették.

Igy tervezetett a kolozsi bikanevelőtelep

taltabb gazdák által próbált útmutatásokat, a legkönnyebben kapható, hathatós orvosi szereket fogja ottan hirdetni, melyekkel mind magunknak, mind szenvedő barátainknak használhatunk. Még a „gazdasszonyok” sem lesznek elfelejtve.”

1834. év április 6-án jelent meg a *Vasárnapi Ujság* első száma. A „kedves hazámiai és olvasóim”-hoz intézett első cikkben a szerkesztő rendkívül loyális — csupa törvény, kormány és előjárók iránti tisztelet. „Nagyok valóban és terhesek azon kötelességek, melyeket a világ főgondviselője az ő képviselőinek, e földi isteneknek vállaira rakott.” Azért „mulhatatlanul megkivántatik, hogy az alattvalók előjáróik parancsolatait a legnagyobb bizodalommal fogadják, teljes készséggel, szorgalmasan és önkéntesen teljesítsék és magokat szorosan ahhoz szabják.”

A jól tájékozott és tudós szerkesztő azonnal derekasan neki fog a munkának. Ismerteti Oroszországot, a tehénfát és a pityókát mint szarvasmarha kosztot, felsorolja az újabb gazdasági és orvosi találmányokat s figyelmeztet az áprilisban virágzó szobai növényekre. De mi ezúttal a részletekbe nem bocsátkozunk. Majd közelebbről.

megszüntetése és a fogarasi állami ménes felosztása.

Hogy mennyire mélyrehatóan érintették ezek a tervek a mi gazdasági viszonyainkat és hogy mily őszintén szállt sikra ezek ellen az E. G. E.-et, annak bizonyosságul közlöm itt kivonatolva azt a felterjesztést, melyet az egyesület ebből az alkalomból a miniszterher intézett.

Az éles hangú felterjesztés így szólt:

Nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. Miniszter Úr!

Kegyelmes Urunk!

Megdöbbenett az a hír, hogy Nm. a tordai bikatelepet és a fogarasi ménest feloszlatták akarja. Az erdélyi részek szarvasmarhatenyésztésének és lótenyésztésének előmozdításért mindent megtenni programmunk egyik sarkalatos pontja lévén, sürgősen intézzük Nm.-hoz abbéli kérésünket tartalmazó felterjesztésünket, hogy ezen szándékától elállani méltóztassék. Indokaink erre nézve a következők:

A tordai bikatelepnak jó hatása szarvasmarha tenyésztésünkre kétségbevonhatlan, a multra nézve és a jövőre tekintve egy bikatelepre okvetlenül szüksége van nagy tenyésztőinknek éppen úgy, mint a közép birtokosoknak és kisgazdáknak. Gazdaközönységünk megkövetelheti, hogy a nemzeti kormány, mely néhány vármegye szarvasmarha tenyésztésének felvirágoztatására külföldi marhák behozatala címén csak a múlt évben is $\frac{1}{4}$ millió forintnál többet költött és a tüdővész kiirtása céljából szintén százazekre menő áldozatot hozott és hoz: az erdélyi részek 16 vármegyéjének szarvasmarha tenyésztéséért legalább annyit adózzon, amennyit a tordai bikatelep fenntartásának esetleges vesztesége kitesz; annyit annál inkább megkövetelhet, mert szarvasmarha anyagunk bizonyára nem fog egyhamar abba a sajnálatos helyzetbe jutni, hogy Magyarország szarvasmarha kivitelét megnehezítse és az ország rendkívüli segélyét igénybe vegye a tüdővész címén. Szarvasmarha tenyésztésünknek kiszámíthatatlan kára lenne, ha a tordai bikatelep feloszlattatnék a nélkül, hogy más — esetleg akikalmasabb — helyen új telep létesítenék.

A legtöbb községben sok mindenféle szempontból kifogásolható bika használtatik és sok községnek nincs annyi bikája, mint amennyi kellene és van sok községünk, melynek egyáltalán nincs is hágó bikája. Mindezen csakis egy állami kezelésben levő bikatelep segíthet.

Bikaneveléssel foglalkozó középbirtokosaink és gulyát tartó nagy tenyésztőink pedig rászorultak és meg is érdemlik azt az egyetlen állami istápolást, hogy jó bikáikat az állam megvegye. Ha ez egyszerre megszűnnék, hirtelen tetemes apadás állana be a bikanevelésben, minek sok évre kiterjedő káros hatása lenne szarvasmarha tenyésztésünkre.

Biztosíthatjuk nmgodat, hogy egyesületünk nem kérne, ha nem volna meggyőződve, hogy az erdélyi részek szarvasmarha tenyésztése ma már nem nélkülözhet egy bikatelepet.

Szarvasmarha tenyésztésünknek a jövőben már nemcsak az a feladata, hogy jó igás ökröket neveljen, hanem jó fejőstehenek tenyésztését is programjába kell vennie. Ilyenek szaporítására alkalmas erdélyi fajtájú bikákkal pedig csakis egy állami telep láthatja el tenyésztőinket.

Szarvasmarha tenyésztésünk látja el igás

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **mütrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisakétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Mária Valéria-u. 7. sz., a hová a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

ökrökkel Magyarország más vidékeinek nagy részét. Egy bikatelep tehát az erdélyi részeken, kiváló marhafajtáknak eredeti tiszta vérben való fenntartása és tovább fejlesztése szempontjából *nemcsak a mi* érdekeink, de kétségbevonhatlanul országos állami érdek, mely méltánylásra számot tarthat.

Egyetünk, mint a mely ezen országgrész mezőgazdasági érdekeit legjobban ismeri, azokat szíven hordozza s már 50 évvel ezelőtt éppen ezen érdekek képviselésére és védelmezésére alakult és amely a kormány üdvös törekvéseinek mindig támogatója volt, annyi figyelmet mégis megérdemelne, hogy ilyen, hazarészünk vitális érdekét képező gazdasági ügyekben legalább megkérdeztessék.

Mert különben mi célja van a társadalmi tevékenységnek és a gazdasági érdekek előmozdítását célzó társulásnak, ha a helyett, hogy a kormány támogatásában részesülné, az országos fontosságú érdekeivel éppen ellentétes álláspontra helyezkedik.

Egyetünk az erdélyi magyar fajta szarvasmarháknak tiszta vérben való fenntartása és tenyésztésének megóvása érdekében már évekként állást foglalt, ez érdemben 1891-ben május hó 11-iki igazgató választmányi üléséből 174. sz. a. a magas földmívelési kormányának is följirt.

Ha azonban magát a tordai bikanavélt telepet tekintjük is, a nagyméltóságod miniszteriumának 1890, 1891. 1892. évi jelentéseiből ezt illetőleg főbb tételekben a következő adatokat vonhatjuk ki:

Beszereztetett 1889, vagyis a telep létesítése óta 1892. év végéig 1677 darab bika, amely létszámból tenyésztési célra kiadatott ugyanazon idő alatt 1216 drb, vagyis évente átlag 81 drb.

Részesült ezekből 35 hazai vármegye és a boszniai kormányzóság

Tagadhatlanul és igen helyesen, a legtöbb bika az erdélyrészi vármegyékben nyert elhelyezést, de csekélynek nem mondható mennyiség vitetett a Királyhágón túli vármegyékbe is, jeléül annak, hogy kitűnő tenyészanyagával az ottani szükségleteket is képes volna fedezni, kivált ha ez még jobban kifejlesztetnék.

Ezen bikatelep célját és üdvös hatását élénken megvilágítja egyébként a nagyméltóságod miniszteriumának 1892. évről kiadott jelentésének 230-ik lapján olvasható következő passzusa:

„A telpen elhelyezett tenyészbikák iránt való kereslet évről-évre növekszik:

1888. évben kiadatott	62 drb.
1889. „ „	62 „
1890. „ „	59 „
1891. „ „	82 „
1892. „ „	89 „

A telep jótékony hatása azonban nemcsak abban nyilvánul, hogy a jó apaállatokat terjeszti, hanem abban is, hogy az erdélyrészi magán tenyészetek majdnem összes jól nevelt bikaborjuit megvásárolja s ez által a gondos tenyésztésre ösztönzőleg hat.

Az elért eredmények két irányban nyilvánulnak. Először abban, hogy a nagyobb tenyészetek most már sokkal jobb tenyészanyagot adnak át a telepnek, mint előbb, másodszor pedig abban, hogy a telepről a községekbe elszármazott apaállatok használatával már számos kistenyésztő is oly minőségű állatokat tenyészt, amelyek bármely régiebb nagy tenyészetnek becsületére válnának.“

(Folytatjuk.)

Adatok a nyugoti fajta borjak mi-kénti felneveléséhez.

II.

Abban is, hogy teljes tejet mennyit és meddig adjunk a borjunak s miféle szurogatumokat és mennyit használjunk akkor, mikor már talán sovány tejet adagolunk — nemkülönben „ahány ház, annyi szokás.“

E tekintetekben is csak általános, a gyakorlatban bevált némely adatot közlök itt tájékoztatásul azok számára, akik e kérdésekbe bővebben behatolni óhajtanak és emlékeztetőül azok számára, akik hasonló tapasztalatok felett rendelkezve, összevetést tehetnek az itt felhozottakkal s az általuk tudottak között.

Ahhoz képest, hogy tejelő, hizó, vagy több hasznú marhává kívánjuk felnevelni a borjat, hosszabb vagy rövidebb ideig, több vagy kevesebb mennyiségben nyújtjuk a tejet, de lehetőleg nem pazarolunk, nem is fukarkodunk annak adagolásában, mert mindkettő a nem kívánatos eredményben boszulná meg magát.

Kühn ismeretes jeles művében azt mondja, hogy ha *tejelő individium* felnevelése a cél, úgy a tej napi adagja az állat élősúlyának $\frac{1}{7}$ - $\frac{1}{8}$ -ad részét kell, hogy kitegye, *hizó marha* produkálásban pedig az élősúly $\frac{1}{8}$ - $\frac{1}{6}$ -od részét. Ez — súlyosabb nyugoti borjakat véve — 8—10 liter napi átlagnak felel meg s persze minél hosszasan nyújtatik, annál drágábbá teszi a felnevelést. A több hasznú nehéz marhák, kivált simmenthalit tenyésztő schweiziak az elsőbrendű tenyészetekben üszőborjunak tényleg 8 bikaborjunak 10 litert adnak, gyakran igen hosszú időn, bikának pl. 8 hónapon keresztül is s azt tartják, hogy inkább ennél kevesebbet, de aztán hosszasan kell a tejet nyújtani. Gyorsan érő, óriási súlyra vergődő állataik, melyek tenyészpéldányaival horrend árat érnek el, ezt a drága felnevelést tényleg meghálálják. Tejelők előállítására célzók, üszőknek 6, bikáknak 8 litert adnak.

A teljes tej nyújtásának egész menetére nézve érdemes felhozni *Schuppli* ottani gazda eljárását. Ő a többhasznú üszőnek 168, az ilyen bikának 266 napig ad teljes tejet. És pedig az előbbinek 14 napig 5—5 litert, 70 napig 8—8 litert, majd 7, 6, 5, 4 s 3 litert 14—14 napig, aztán 7 napon át 2—2 s másik 7 napon át 1—1 litert, összesen tehát 1001 litert; bikaborjunak pedig 21 napon át 6—6, 126 napon át 10—10 litert, majd 7, 6, 5, 4, 3, 2 litert 14—14 napon át s végre 7 napig 1 litert, vagyis összesen 2004 litert.

Tejelőnek felnevelendő üszőnél redukálja a teljes tejmennyiséget 700 literre, az időt 154 napra, ily irányú bikaborjút pedig 1603 literre, illetőleg 252 napra. Ha a tejnek literjét ez utóbbi esetekre vonatkoztatva 12 fillérbe számítjuk, kerül pusztán a teljes tej kerek számban az üszőknél 84, a bikánál 192 koronába. Oly költség ez, hogy attól általánosán kénytelen a legtöbb tenyésztő elállani s vagy rövidebb ideig itatni, vagy szurogatumokhoz fordulni a teljes tejnek lefőlézettel való pótlása s eként való nyújtása esetében és péld. maga *Schuppli* is ajánlja, hogy *többhasznú* borjunak ha üsző 756 l. teljes és 364 l. sovány tejet, ilyen bikának 1512 l. teljes és 672 liter sovány tejet nyújtani a fenn kitett időn át szintén ok- és célszerű; *tejhaszonra* tenyésztett ilyen borjaknak pedig kevesebb is elég, még pedig

üszőnek 504 l. teljes,	} 819 liter
„ 315 „ sovány	
bikának 1260 l. teljes,	} 1750 liter
„ 490 „ sovány	

nemkülönben a fent kitett 154 és illetőleg 252 napra számítván azt.

Annyival inkább elfogadható ezen már jóval jutányosabb eljárás, mivel számos más tenyészetek sokkal kevesebb teljes tejjel is kitűnő borjakat nevelnek. Így pl. az oldenburgi tenyésztők közönségesen csak 14 napig adnak a borjunak teljes tejet, 2 literen kezdve fel 9 literig s aztán a 14 napos kort meghaladottak sovány tejet kapnak, de azt hosszasan — fel fél éves korukig is — főzött zabliszttal vegyesen.

Ahol tehát a teljes tej jól értékesíthető a borjuban, s rosszabbul más úton, ott avval takarékoskodni nem szükséges, de igenis kell avval takarékoskodni mindenütt ott, ahol a tej mint olyan, jó, vagy éppen jobb áron lel vevőre, mint a borjuban megforgatva. S ennek pontos kiderítésétől és kellő alkalmazásától függ rendszerint az üzem jövedelmezősége s emiatt nem lehet az minden gazdálkodási körülmény és viszony között egyformán kedvező.

Mint hogy tehát a legtöbb esetben tejgazdasággal kapcsolatos a borjunevelés s ez éppen a különben is jól értékesíthető teljes tejnek fektetése drágítja, igyekszik a gazda a) rövidebb ideig való nyújtással; b) kevesebb mennyiségben való adással; c) alkalmas tejpótló anyagok közbevetésével olcsóbbá tenni.

Hát a teljes tejnek előnyös hatását a borjura valami egyéb *tökéletesen* pótolni nem lehet, de igen is lehetséges különösen a tej, zsirját más anyagok zsirjával helyettesíteni s jó számítással ekként oly tápláló arányt kihozni, amely megfelel azért a célnak, de olcsóbb, emiatt tehát a nevelés még mindig elég jövedelmező.

A teljes tejjel szemben pedig elsőrendű szurogatum a jóval olcsóbb sovány tej, ha abban a hiányzó zsir alkalmas módon pótolatik. A kedvező tápláló arány kihozatalára a gyakorlatban alkalmasnak bizonyult többféle anyag. Így, hogy a szintén igénybe vett valószínű zsirokat, az olajokat nem is említem, megfelelőnek bizonyult a zabdara és zabliszt; a lenmagliszt és olajpogácsák; a húsliszt, a burgonya keményítő lisztje s még más egyebek is.

Ez utóbbira nézve a francia *Gonin* azt közli, hogy *vágásra szánt* borjaknál 1 liter sovány teje 50 gramm ily lisztet lehet felforralt állapotban adagolni, igen jó eredménnyel, *Fennssen* kisasszony ellenben, ki egy háztartási iskola vezetője volt, csak 20 grammot mond célszerűnek.

Többhasznú borjak felnevelésében számos példa közül kettőt legyen még szabad felhoznom; egyet, mely teljes és vizezett tej s zabliszt és széna adagolásra, s egy másikat, mely teljes és sovány tej, meg lenmag, olajpogácsa, zab, korpa nyújtásra van alapítva.

Az első im ez:

Hétben	Naponta tej liter	Naponta zabliszt gramm	Naponta széna gramm
1	6	—	—
2	8	—	—
3	10	—	—
4	11	250	250
5	11	250	250
6	11	250	250
7	11	250	250
8	12	250	250
9	10	1—2 liter 500	500
10	8	langyos 1000	1500
11	6	vizzel 1000	3000
12	4	higitva 1000	5000
84 nap	756 l. a 10 f. = 7560K.	33.250 kg. a 10 fill. = 332K.	78.750 kg. a 5 fill. = 472 K.

SÁRGA KRISTÓF

fehérnemű és vászonraktárában Kolozsvárt, Deák-Ferenc-u. (Belközép) 3. sz.

A legnagyobb választékban és a legjutányosabb árban kaphatók:

Férfi, női és gyermek fehérneműk és harisnyák.

Különlegességek: dus választék minden kivitelű divatos férfi és női ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kék-lők- és finom zsebkendőkben.

Elvállal kiházasítási vagy magán szükségre kívánt mindenféle fehérneműk pontos elkészítését, kintünő szabás

Szönyegek minden fajtában és minőségben, u. m.: szalon-, fali-, futó-, ágyelibe-, és pamlagszönyegek továbbá valódi **Linoleum** minden széles-ség és nagyságban.

Hazai pokróczok, utazó- és gyalpu-takarók a leg-olcsóbbtól a legfinomabbig.

Amerikai önműködő ablak-függönyök (roletták) minden nagyságban kaphatók!

és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítottak.

Valódi késmárki londamaszt asztalmű 25% gyári áron alól kapható.

okoz tehát ez mindösszesen 83.64 K. költséget, ami bizonyos körülmények között esetleg sok, más körülmények között elbirható, sőt jövedelmező, ahhoz képest, hogy talán a tej és egyéb eleség még olcsóbban számítható s illetőleg állítható elő, mint itt felvéve van.

Teljes tejnek sovány tejjel való adagolására alapított felnevelés esetére *Maier* német vándortanítótól ismerünk egy közlést, mely az azt kísérő tanácsoknál fogva is igen figyelemre méltó. Minthogy ez az adat már közölve van, attól itt eltekintek s felidézem inkább az emlékezetbe *Kühn* nyomán azt, hogy borjak 100 kg. élősúlyára mi a tápanyagszükséglet, amit bármiféle borjaknak alkalmas tápszer nyújtása esetén is ki kell hoznunk és pedig tekintettel arra, hogy hizadalmasságra, avagy tejelőképességre felidézésére törekszünk.

Mindenekelőtt meg kell jegyezni erre nézve, hogy a csecsemő állat 100 kg. testsúlyára mintegy 2 kg. szárazanyag kell, hogy az eleségben legyen s az elválasztandó borju ezen testsúlyára se tanácsos azt 2.5 kg-on túl vinni, még pedig tejelő haszonnal fél éves, hizó haszonnal $\frac{3}{4}$ éves koráig fokozatosan kell abban időt menni. E kortól kezdve aztán előbbi hasznosításánál 3 kgig, utóbbinál szintén legfeljebb eddig okszerűt azt vinni, vagy a mi célszerűbb, csak 2.8 kg-ig.

Még azt is megjegyezvén, hogy több hasznú borjaknak 1 éves korukig 0.20, két éves korukban pedig 0.18 kg. fehérje tartalmu napi takarmány elég, az összetétel a következő lehet:

Hízó irányban nevelt borju 100 kg. élősúlyára naponta kilogrammokban:

Kor.	Protein	Zsir	N. ment. anyag	Arány
szopós	0.60	0.61	0.88	1 : 3.9
$\frac{1}{4}$ év	0.45	0.40	1.00	1 : 4.4
$\frac{1}{2}$ év	0.35	0.20	1.20	1 : 4.8
$\frac{3}{4}$ év	0.28	0.12	1.20	1 : 5.3
1 év	0.24	0.08	1.20	1 : 5.8
2 évben	0.22	0.06	1.25	1 : 6.3

Tejelő irányban nevelteknek pedig:

Kor.	Protein	Zsir	N. ment. anyag	Arány
szopós	0.44	0.45	0.62	1 : 3.9
$\frac{1}{4}$ év	0.30	0.20	0.90	1 : 4.6
$\frac{1}{2}$ év	0.25	0.15	1.10	1 : 5.8
$\frac{3}{4}$ év	0.22	0.10	1.20	1 : 6.5
1 év	0.18	0.06	1.20	1 : 7.5
2 évben	0.16	0.04	1.25	1 : 8.4

Aki ezt az összetételt viszonyainál, körülményeinél fogva teljes és sovány tejs egyéb anyagok felhasználásával legolcsóbban tudja kihozni, az boldogul legbizonyosabban a borjunevelésnek a táplálást illető kérdésében, illetőleg az is, aki a produktumot aztán akár saját céljára, akár eladásban, előnyösen képes felhasználni, értékesíteni.

A fáradhatlan törekvés a borjunevelés olcsóbbá tételére, ebben leli magyarázatát s minden vívmány e téren, rendkívül fontos a tenyésztőre; azért alig lehet elég gyakran ismételní s nyilvántartani az idevágó dolgokat s nem lehet eléggé hangsúlyosan kérni hazai ilyen adatoknak is minél gyakrabban való közzétételét. Csak így terjedhet kívánatos mértékben az okulás. csak így válhat egyes tapasztalat közkinccsé, csak így lehet az a közérdek javára.

Monostori Károly.

„A legjobb fejési mód“-hoz.

Ezen cím alatt jelent meg lapunkban a wisconsini egyetem mezőgazdasági kísérleti állomásának „A tejési módok vizsgálata“ címen kiadott 80 oldalas jelentésének ismertetése. Mély köszönettel tartozunk cikkíró úrnak, hogy ezen „legmodernebb“ fejéstről idegen nyelven megjelent eme tanulmányt, ha röviden is, kivonatossan ismertette. Fontos az e tárgyról megjelenő összes tanulmány és az idevágó kísérletek részletes ismertetése gazdasági lapjaink hasábjain, mert nem kevesebbről, mint arról van szó, hogy egy kis utánjárással, munkával és következetes kitarással anélkül, hogy mi a sajátunkból bármit is hozzáadnánk, tehát, hogy úgy mondjam, a *semmitől* jövedelmet massirozhatunk ki egy pár új kézfogás alkalmazása és gyakorlása által. Ha ez bevállik, majdnem korszakalkotónak mondható, mert a *semmitől* valamit ezideig nem tudtunk produkálni, már pedig a gazdának még az ilyen mellékjövedelemre is szüksége van e mai nehéz megélhetési viszonyok között, mikor a teheé oroszlánrésze ami vállunkon fekszik, amit azonban a jövedelemről nem mondhatunk.

Hogy miért mondám fennebb, hogy a *semmitől* kapunk jövedelmet? Azért, mert a *Hegelund*-féle kézfogásokkal kisajtott tej ellenértéke képpen az állat nem kap intenzívebb takarmányozást. Miután pedig „... csak anyagból lehet anyag, s csak szaporodott anyagból lehet anyag, tehát csak szaporodott anyagból szaporodás“ (Monostori Károly), ezért nem tartom lehetőnek, hogy ugyanazon takarmányozás mellett e fejési módszer meg ne bosszulja magát.

Azt olvastuk cikkíró úr ismertetésében, hogy „Egy szóval a fenti mód nagyon hasonlít ahhoz, midőn egy finom szivacsból kifacsarjuk a benne levő vizet vagy egyéb folyadékot.“ De ha egy szivacsból a vizet egészen kifacsartuk, azontúl mind hiába nyomkodjuk, szoritjuk, sajtoljuk, tartalmát kiadván, újabb felszivás nélkül több vizet nem kapunk be lőle, mert újat képezni nem tud. Az pedig köztudomású dolog, hogy a tőgyben a kifejedő tejmenységnek csak egy bizonyos része áll készletben a tejsatornában, a többi csak a fejés alatt képződik. Ha már most a tőgyet a rendes kifejés után a *Hegelund*-féle kézfogásokkal erőszakos beavatkozással tovább izgatjuk, teljesen igaz, hogy a tőgyből még kaphatunk egy bizonyos mennyiségű „utótejet“. De honnan! miből? — A tejmirigyek fehérjét tartalmazó sejtjeinek és nyiroksejtjeinek széteséséből. És ezek miből pótolhatnak? Mert ha ezek nem pótolhatnának valahonnan, nem lehetne nap-nap után a rendesnél több tejet fejni. Ezen szétesett sejtek a közeli fehérjéből pótolhatnak, amit viszont a takarmány fehérjeje kell hogy fedezzen. Miután azonban ugyanazon takarmányozás van feltételezve, itt van az általam fentebb említett „*Semmi*“, a miből a tejproduktió előáll. Én tehát ugyanazon takarmányozás mellett nem tartom jóra vezetőnek e módszert.

Mielőtt e fejési módra rátérnénk, ezt hosszú időn át végzett, alapos kísérletek kell

megelőzzék. Ki kell deríteni elsősorban, hogy minden százaléknyi tej vagy vajzsir produkcióra mily mértékben változtatandó a tápanyag, vagy hogy egyáltalában pótolható-e az állat nagymértvű anyagvesztésége e zsaroló fejés mellett. Vajjon nem gyengül-e el az állati szervezet, nem merül-e ki annyira, hogy ezáltal elveszítse ellentálló képességét a legkülönbféle betegségek iránt, de különösen nem lenne-e e lerontott szervezet valódi melegágya a gümőkór bacillusainak, melynek pusztításai ellen ma is csak nehezen küzdhetünk.

Igaz, e nagy gonddal végzendő kísérletek sok nehézségbe ütköznek, sok fáradságot, türelmet s költséget igényelnek, de a mig ezek eredményéről nem leszünk tájékozva, senkinek sem ajánlom, hogy e kétélű fegyvernek mohón neki kapjon, mert könnyen megsebesítheti vele önmagát. A kiscgazdának meg éppen hallani sem szabad erről, mert e kísérlet veszedelmes lehet rájuk nézve.

Kiderítendő volna továbbá, hogy a tejmirigyeken nem okoz-e kóros elváltozást ezen túlhajtott, erőszakos beavatkozás? Nagyon kívánatos volna, hogy azok. kiknek módjukban van e fejési móddal kísérletezni, megfigyeléseik és tapasztalataik eredményét közlétenek gazdasági szaklapjainkban. Addig is azonban, mig a megejtendő kísérletek elosztlatják aggodalmainkat, fejessük ki teheneinket a régi módszer szerint a lehető legalaposabban s ne fussunk vakon, meggondolatlanul hiú lidércfények után. Ha a megejtendő kísérletek által beigazolódna a *Hegelund*-féle fejési módszernek káros következmények nélküli jósága, akkor, hogy úgy mondjam, bolond volna mindenki, aki nem úgy fejne és készakarva dobna el magától a kész könnyű jövedelmet. De a mig erről meggyőződést nem szereztünk, addig hagyjuk e fejési módszert a nem tenyésztőknek, kik megvéve a hasas tehenet otthon leellettik, kifejetik s a mikor a napi tejhozama nem fedezi a tartásdíjat, eladják a tehenet, borjút s megtalálják talán számításukat, mert tovább a tehénnel nem törődnek, ha leromlott, leromlott, ha satnya borjút hoz következő ellése alkalmával, ők azt se bánják. De a tenyésztő gondolja meg, hogy tehenét még több ideig akarja tartani, tőle ép, erős borjút is vár, miért is csak óvatosan bánják e fejési móddal.

Papp Elemér.

Ezen, mindenesetre figyelemreméltó és további kísérletek tételére ösztönző cikkhez egy tudósítást fűzhetünk, amely a *Hegelund*-féle fejési módot kevésbé tűnteti föl aggályosnak. Az osztrák gazdák által a különféle tejjgazdasági kérdések megbeszélésére a múlt hónap végén tartott gyűlés (Molkereitag) első napján *Fink* Jodok birodalmi gyűlési képviselő a *Hegelund*-féle fejési eljárásról referált s erről a tárgyról a *Wiener Landw. Zeitung* a következőkben számol be.

„Az előadó részletesen vázolja $\frac{1}{2}$ év előtt a földmivélésügyi miniszter megbízásából az új fejési mód tanulmányozása céljából Dániában tett utazását. Hazatérve ezt a fejési módot mindenekelőtt saját gazdaságában próbálta ki, ahol a tejhozam kismértékű emel-

„AGRARIA“

magyar gépforgalmi
részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resicza mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekeletj.

Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított azél-ekefejek.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített leveleim: „Agraria“ Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgönycím: „Agraria“ Budapest.

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajművelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártás terén legelső-rangu magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

kedése mellett megállapíthatta azt, hogy a fejési mód a *tögyre kedvező behatással volt*. A tejhozam növekedése annál nagyobb, minél rosszabb fejési eljárás divott elébb. *Károsnak ez a fejési eljárás általában nem nevezhető*; csak azt a megfigyelést tette szóló és pedig úgy Dániában, mint a St. Georgen-ben tartott fejési kurzuson, hogy egyes tehének a tejet kifolyatják. Hogy ezt egyéb körülmények mellett a Hegelund-féle fejési mód is okozza-e, azt biztossággal nem lehetett megállapítani. Végeredményképen az mondható, hogy a Hegelund-féle eljárás ott, ahol úgyis jól fejnek, nem hoz nagy nyereséget; semmiféle aggodalom nem indokolt azonban alkalmazásánál, mert ez az eljárás természetes és úgy látszik, hogy a több működését csak kedvezően befolyásolja. Főfeltétel mindenesetre itt is a legszorgosabb tisztaság. *Alfonsus*, tejjgazdaság tulajdonosa arra mutat rá, hogy a Hegelund féle fejési eljárás által a tej zsirtartalma a leborjuzás utáni ötödik hónapig is nemcsak hogy nem csökken, hanem még inkább emelkedik. Arról is meggyőződött, hogy az eljárás meglévő tögygyuladásokra is kedvezően hatott. *Barthel* tehenészeti felügyelő azt tartja, hogy mindenütt, ahol rossz fejési munkát végeznek — és ez csaknem mindenütt történik — helye van az eljárás meghonosításának.

Ezek a vélemények tehát mindenesetre kedvezőek a Hegelund-féle fejési módra és nem igazolják az aggályokat. De mégis magunk is azt tartjuk, szükséges lenne, hogy szakembereink határozott véleményt nyilvánítsanak: vajjon a Hegelund-féle kézfogások által nagyobb tevékenységre izgatott tejmirigyek izgékonyaságukat és tejválasztó működésüket nem veszítik-e el a Hegelund-féle eljárás huzamosabb időn át való üzése által. Tejtermelő gazdáink méltán megkívánhatják, hogy a gazdasági tanintézeteken, a tejkisérleti állomáson és az állatorvosi főiskolán vagy más állami intézeteken kísérletek eszközölteszenek, vagy ha ez már megtörtént, a kísérletek eredményei közzététessenek; de mindenesetre szakértői véleményt kívánhatnak arra nézve, hogy ezen eljárásnak kedvező vagy kedvezőtlen bonctani és élettani hatása van-e és lesz-e.

-r. -ö.

Lugasoszlopok cementből.

Mindenben az a legolcsóbb és többnyire a legjobb is, amit a gazda maga készít.

Nincs az a mezei munka, amelyben szünetelés ne állana be évközben s rossz gazda az, aki ilyenkor nem használja fel az időt arra, hogy szerszámát javítsa vagy szaporítsa, akár házilag, akár pedig egyébként.

A szőlőmunkánál is állanak be ilyen szünetek, illetve olyan időszakok, a midőn kevesebb a munka. Ilyenkor legalkalmasabb a karóknak készítése vagy kész karóknak impregnálása s ezzel kapcsolatosan a lugasoszlopoknak fűrészelése, leáztatása és felszerelése.

Ma már minden szőlőgazda ismeri a lugasoknak nagy előnyét, amelyek nemcsak ékességüktől szolgálnak a szőlőnek hanem rendkívül bő terméssel fizetnek kellő kezelés mellett és a horvátországi Fruskagora kinyulványán, az illóki szőlőhegyen, amelyet éppen példának akarok felhozni s mely kitűnő borairól messze földön híres, ma, a midőn több szőlő terem rajta, mint a filloxera előtti időkben: már alig van olyan szőlő, amely ne lenne bőven lugasúttal által átszelve.

Itt tehát a drága lugasoszlopok pótlásáról kellett gondoskodni s különösen olyanokról, amelyek tartósság tekintetében is telje-

sen megfeleljenek a célnak s egyszersmint csinosak is legyenek s nem olyanok, amelyek csak hogy több kikerüljön egy fatörzsből: igen gyakran feloldalások

Itt tehát cementoszlopokkal kezdtek a szőlőgazdák kísérletezni s azok úgy tartósság, mint csinoság tekintetében teljesen beváltak és minden egyéb lugasoszlopot felülmulnak, mely eddig e téren alkalmazva volt.

A cementlugasoszlop mentől nagyobb időviszontagságnak, de különösen esőzésnek van kitéve: annál keményebb és elpusztíthatatlanabb lesz.

Velük csak a vasoszlopok versenyezhetnek; azonban azoknak az ára egyrészt messze meghaladja a cementoszlopét, másrészt pedig a vas a nap hevében túlságosan átmelegszik s kisúgázó meleget árt a tőkéknek.

S emellett a sok előny mellett, a cementlugasoszlopok öntése is felette egyszerű és házilag eszközölhető. Körülbelül úgy történik, mint a vályogvetés, fakeretekben, csak hogy a míg a vályogvetésnél a keretet az öntött téglá alakról le kell húzni: ennél a keretet jobbra-balra kinyitva távolítjuk el.

A cementoszlop öntéséhez tehát első sorban, a belső oldalán simára gyalult deszkából készült keret szükséges, a melynek belső hossza körülbelül 2,2-2,4 meter legyen, belső szélessége pedig egyik végén elég ha 0,12, a másikon pedig 0,09 meter. A nyitás végett a keret két vége csuklókkal szereltessek fel.

Az öntésnél a keretet keményre vert, száraz, sima agyagtalajra fektetjük, melyre előbb egy két millimeter vastagságú szitált homokréteget borítunk.

Ügyelnünk kell arra, miszerint a keret megfelelő vastagságú deszkából készüljön, hogy egyrészt súlyánál fogva simán oda fekdüdjék a talajhoz, másrészt pedig a nedveség hatása alatt meg ne vetemedjék.

Az öntés anyaga 25% Portland cementből, 25% szemcsés homokból és 50% apró szemű kavicsból áll, mely keverékből, megfelelő vízmennyiség hozzáadásával, gyors keverés mellett köműves ragacst készítenk s avval a keretet, legalkalmasabban ragacsannálal félig megtöltjük és akkor az oszlopok közepére egy az oszlopnál valamivel rövidebb, mintegy 7-8 millimeter vastag vasrudat helyezünk és spárgával a keret szélén kissé felkötjük, hogy a puha ragacsba be ne süppedjen s ez fogja az oszlop szívet képezni. Majd színig töltjük az oszlopot ragacsos csapófával lesimitjük.

Hogy a ragacs ne tapadjon a kerethez, hanem ennek szétnyitása alkalmával azonnal elváljék simán az oldaltól: kell, hogy a keret belső falát, öntés előtt olajjal megkenjük, a melyet azonban a fa, kivált ha annak fala nem teljesen sima, részben be szokott inni s azért ajánlatos, hogy a belső falat vékony vaslemezzel húzassuk át, mert így arra egyrészt kevesebb olaj kell, másrészt pedig biztosítva vagyunk, hogy tapadni nem fog, ami a deszkánál, dacára a beolajozásnak, különösen a csomók környékén és apró repedésekkel megeshetik. Ezenfelül a vasalás a deszkát magát a megvetemedés ellen is védi.

Egy negyed órára az öntés után, a mily magasságban és mennyiségben öhajjtuk, az öntvény középvonala mentén, 3-4 millimeter mélyen s a szívet képező vasra merőlegesen, szemmel ellátott vaspeceket illesztünk oly formán, hogy azoknak csak a szeme maradjon künn s legfeljebb egy millimeter szára az az oszlop falából.

Ezen szemek arra szolgálnak, hogy a

lúgason az oldallécezetet helyettesítő sodronyt lehessen rajtuk átfűzni.

Ha sarok oszlopokat készítünk, melyek a legmagasabb súlyt hordják, ezeket némileg erősebbre öntjük, amennyiben végeiket nem 0,12 és 0,09, hanem 0,12 és 0,15 méternyi vastagságra hagyjuk.

A sarokoszlopoknál a szemek mindkét oldalon szükségesek, ezeknél tehát az öntés előtt oly szemeket használunk, amelyek egy és ugyanazon vasrudacska két végén vannak s amely vasrudacska csak némileg hosszabb az oszlop azon szélességénél, amely a szem helyének megfelel s ezen kettős szemet egyik végénél fogva, mielőtt az oszlopot önteni kezdenénk, a kívánt helyen, a kereten belül le-szurjuk a földbe s csak azután kezdjük meg az öntést.

A keretet csak egy óra múlva az öntés után szabad eltávolítanunk s mielőtt újból használatba vennénk, szorgosan le kell törölnünk s újból beolajozni.

A keret eltávolítása után az oszlopot 24 órán keresztül érintetlenül hagyjuk s akkor nyolc-tíz napon át, naponta három ízben, rózsával felszerelt kerti kannával bőven locsoljuk.

Minél többször és minél jobban öntözük, különösen száraz, meleg időjárás alkalmával: annál jobb.

Nyolc-tíz nap után az oszlopon nem egy negyedet, hanem egy felet fordítunk, úgy, hogy annak addig a földön feküdt oldala kerekedjék felül, amely, mivel a levegővel nem érintkezett, még puha s éppen ezért, a műtétet igen vigyázva s két-három ember segítségével kell végrehajtanunk.

Most az öntést az új oldalon tovább folytatjuk még egy hétig s csak azután szabad az oszlopot a földről felemelnünk s akkor állva hagyni vagy úgy összerakni egymásra, hogy a levegő folytonosan járhassa őket és pedig okvetlenül a szabad ég alatt.

Aki teheti, az fektesse a négy hetes oszlopokat patak-avagy folyóvizbe legalább egy hétre, mert ezáltal azok rendkívül megkeményednek és megerősödnek.

Hat hetes oszlopoknál fiatalabbakra nem szabad még sodronyt kifeszítenünk, mert megeshetik, hogy bár nem az oszlop törik el, hanem annak vasszeme szakadhat ki.

A sziv vasát illetőleg meg kell jegyez-nem, hogy ha azt kalló vastagságban nem kaphatjuk meg a kereskedésben, úgy legcélszerűbb magában a vasgyárban megrendelnünk, mert ott a megrendelt hosszúságban kaphatjuk meg, míg ellenben az, amelyet kereskedésben vásárolunk, hosszúság tekintetében nem osztható fel úgy, hogy igen sok és nagy levágott darabok meg ne maradjanak belőle.

Ami a cementet illeti, az eddigi tapasztalat szerint a legmegfelelőbbek egyike a beocsini (Szerémmegye) gyár Portland cementje volt, amely igen könnyen dolgozható fel és erős kötőereje van.

Hogy mennyi vizet kell a cement, homok és kavics keverék közé önteni, az a viznek keményebb és puhább voltától is függ s legjobb, ha kicsinyben lemérve kísérletezünk és nagyban aránylag ugyanannyi vizet veszünk a több anyaghoz.

Kredits Ödön.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ igazgató-választmányja 1904. évi februárius hó 27-én, (szombaton) d. u. 1/2 órákor — Petőfi-utca 7. szám alatti helyiségében — rendes ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

az elnökség

Szőlők rigolozását gőzekével

70-80 cm. mélyen, jutányos árbau olvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János
Maros-Szent-Királyt.

A gőzeke jelenleg megt. kinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakkó, Czelná, Sárd szőlőhegyeiben.

Tárgyak:

1. Január 14-i ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Min. leiratok és felterjesztések:
 - a) Meghívó március 14.-i értekezletre a hadsereg ellátás ügyében.
 - a) Kedvezményes lőpor ügyében.
 - c) Tejgazdasági tanítómester kiküldése ügyében felterjesztés.
3. Gazdasági tanint. ösztöndíjak ügye.
4. Székelykiállításra vonatkozó társegyleti megkeresések.
5. Erdélyrészi gazd. egyletek közti kapcsolat ügyében bejött vélemények.
6. Gazd. Egyletek Orsz. Szövetségébe való belépésre felszólítás.
7. Kettesd község köszönő irata tanfolyam rendezéseért.
8. Városi tanács válasza az egylet televételi ajánlatára.
9. Városi tanács válasza a kért vízvezeték és csatornázás ügyében.
10. Városi tanács válasza a végleges telek feloszt. engedély ügyében, ezzel kapcsolatban:
11. Jelentés a telek eladásokról.
12. A Magyar Védő Egyesület megkeresése.
13. Erd. Falkavadász-Társaság kérése díj iránt.
14. Válaszúti Kosárfonó-Szövetkezet kérése üzletrész jegyzése iránt.
15. Schottola Ernő beadványa cséplőgépeknél előírt mentőszekrények ügyében.
16. Gyümölcsészeti min. biztos megkeresése a düsseldorfi kertészeti kiállítás ügyében.
17. Új tagok bejelentése.
18. Ülés napjáig beérkező tárgyak.
19. Esetleges indítványok.

Meghívó. Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület választmánya 1904. februárius hó 26-én Désen rendes ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

az elnökség.

Tárgysorozat:

1. Jelentés a pénztári forgalomról.
2. Jelentés az 1904. évi egyesületi működésről.
3. Zárszámadás előterjesztése.
4. Jövő évi költségelőirányzat megállapítása.
5. Állásfoglalás a nem okleveles gazdatisztek ügyében.
6. A gazdatiszti nyugdíjintézmény tárgyalása.
7. Ülés napjáig beérkező tárgyak.
8. Indítványok.

Közgyűlési meghívó.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület alapszabályszerű II. rendes évi közgyűlését 1904. februárius 29-én fogja Désen megtartani, melyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívottnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. A választmány jelentése az egyesület 1903. évi működéséről.
3. Pénztári jelentés az egyesület 1903. évi zárszámadásáról.
4. Az 1904. évi költségelőirányzat megállapítása.
5. Indítványok.

Az elnökség.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Szemle.

A német kereskedelmi szerződés ügye Bülow gróf birodalmi kancellárnak a német mezőgazdasági Tanács díszbédjén, f. hó 11-én tartott beszédje következtében egyszerre és a maga

egész félelmességében tolt az előtérbe. Azok a nyilatkozatok, a melyeket a kancellár tett, — ha nem maradnak csupán nyilatkozatoknak — azt jelentik, hogy nagyon rövid időn belül meg kell vívni ezt a harcot, amelyenél mi zilált viszonyok közt, egyenetlenségben és készületlenül leszünk. Emlékeztünk még, hogy a német vámtarifa olyan magas agrárvámokat állapít meg terményeinkre, főleg árpánkra és állattajainkra, amely vámok óriási mértékben megnéhezítenék, talán lehetetlenné tennék kivitelünket. Abban biztunk, hogy ennek az új vámtarifának érvényesítésére nem kerül a sor. Bülow gróf most az ellenkezőjéről győz meg, mondván a következőket:

»A szövetséges német kormányoknak szándékuk, hogy az új vámtarifát, mihelyest csak lehet, életbe léptessék. Azt akarják, hogy amilyen hamar csak lehet, mezőgazdaságunkat abban az erősebb vámvédelemben részesítsék, melyet az új vámtarifa engedélyez.«

Kifejezi a kancellár azon véleményét, és óhajtja, hogy sikerülni fog a vámtarifa alapján is a kereskedelmi szerződéseket meghosznosztatni.

»Ha azonban várakozás ellenére is úgy alakulnának a dolgok, hogy a szerződéses államokkal adott időben kielégítő megégyezés nem lenne remélhető, akkor a szükséges államok azzal a tudattal fogják a fölmondást eszközölni, hogy az abból származó hátrányos következmények nem csak Németországot és még csak nem is leginkább Németországot fogják sújtani.«

»Remélem, hogy csakhamar tisztán fogunk látni ebben a dologban.« Kereskedelmi viszonyunknak Németországhoz való jövő alakulása tehát csakhamar teljes actualitással fog birni. És még nincs meg a kiegyezésünk Ausztriával, még nincs vámtarifánk és parlamentünk még mindig képtelen a munkára. Így megyünk mi a harcba, a győzelemre való remény nélkül. Egyetlen reményünk nem a saját erőnkben lehet, hanem csak abban, hogy a német ipari körök és a német szociáldemokrácia fognak akaratlanul is segítségünkre jönni és a német vámtarifa ellen küzdeni.

*

Azon gazdatisztek részére, akik oklevéllel nem bírnak, bizonyára örvendetes meglepetésként hat Tallian miniszternek az a nyíltan kifejezett szándéka, hogy az 1900: XXVII. t. c. 25 §-ának a 3000 koronánál több adót fizető birtokok nem okleveles gazdatisztheinek sérelmén célszerű intézkedéssel segíteni fog.

A miniszternek az a szándéka, hogy megengedi miszerint a törvény életbelépte előtt 5 éven át szolgálatban volt gazdatisztek egy gyakorlati vizsga letétele után oly bizonyítványt szerezhesse nek, mely a törvény említett 25. §-ában foglalt rendelkezések szempontjából a m. kir. gazdasági tanintézetek végbizonyítványával egyenértékű és amelynek tulajdonosa, a fentjelzett §-ában felsorolt birtokokon, a törvény életbeléptét követő ötödik év után is bármikor akadálytalanul alkalmazható.

A vizsga rendszeresítésénél sulyt kíván helyezni arra, hogy az kiválóan gyakorlati jelentőségű legyen s ezért egy vizsgáló bizottság, mint a tananyag összeállításánál figyelemmel volt arra, hogy a jelentkezők képességei főleg gyakorlati szempontból bíraltassanak el.

A miniszter a vizsgálati szabályzat tervezetét is elkészítette. Ezen tervezet szerint ezen vizsga letételére csak azok a nem okleveles gazdatisztek tarthatnak igényt, akik a törvény életbeléptetése előtt (1901. május 1.) legalább 5 évi szolgálatot igazolni képesek, akik a vizsgálat letételének engedélyezését 1904. évi augusztus 31-ig kérelmezik. A vizsgálat anyagát mindazon, a gazdasági gyakorlat körébe vágó szakkérdések képezik, melyeket egy okszerűen kezelt gazdaságban működő gazdatisztól meg lehet követelni. Ezek alapján a vizsga anyagát a növénytermesztés, állattenyésztés, jászág-kezelés és berendezés keretében vágó kérdések fogják képezni. A vizsgáló-bizottság áll a gazdasági tanintézet igazgatójának elnöklete alatt a növénytermesztési, üzletrész és az állattenyésztési tanszék tanáiraiból és három gyakorlati gazdából. A viz-

sgáló bizottság nem klasszifikál az egyes tárgyakból, hanem csak a vizsga eredményes letételét szavazás utján konstatálja. A bizottság többségének szavazata ellen föllebbezésnek helye nincs. A vizsga nem nyilvános. A jó eredménnyel letett vizsgálatról a vizsgáló bizonyítványt kap.

Hisszük, hogy gazdasági és gazdatiszti érdekképviselőtünknek lesz módjuk ebben az ügyben véleményüket kifejtteniök, hogy a jó szándék a legkedvezőbbben vitessék keresztül.

*

A német mezőgazdasági tanács (Landwirtschaftsrat) f. hó 11-én tartott ülésében egy a gazdákat és a magyar gazdákat is közérdeklő tárggyal, az állatok által okozott károk felelősségének kérdésével foglalkozott. Három előadó, Funch-Loy titkos gazdasági tanácsos, Schneider igazságügyi tanácsos és May müncheni tanár a kérdést minden oldalról megvilágító véleményei alapján a Tanács egyhangúan elhatározta, hogy a német államok Bundesrat-jához, szövetségének tanácsához azt a sürgős kérést intézi, hogy a német polgári törvénykönyv 833. §-a törvényhozási úton megváltoztattassék azáltal, hogy bevétesse a szakaszban ez: »A háziállat által okozott kárért felelősség nem terheli az állat birtokosát, ha ez a forgalomban szükséges elővigyázatot betartotta, vagy ha a kár ennek az elővigyázatnak betartásával is előállott volna.« Rámutatnak arra, hogy a ptkv. 833. §-ának tartalma nem egyezik meg az uralkodó jogtudattal és valóságos csapássá vált az állattartó gazdákra nézve.

Ez a határozat, melyet a német gazdák hivatalos képviselője az érvényben levő német polgári törvénykönyv 833. §-a ellen hozott, azért érdekel különösebben minket is, mert úgy az 1894: XII. a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény 112. §-a, mint a polgári törvénykönyv tervezetének 1780. §-a feltétlen szabályként mondja ki, hogy »állatok által okozott károkért azok gazdája felelős,« míg péld. az osztrák polg. törvénykönyv szerint a tulajdonos csak vétkessége esetén, tehát különösen akkor felelős, ha az állat őrizetében a kellő gondosságot elmulasztotta s a felelősségnek ezt az előfeltételét a károsultnak kell bizonyítania, a svájci kötelmi jog elvileg szintén a vétkességre alapítja a felelősséget, noha a bizonyítás terhet az állat gazdájára hárítja. Azt hisszük tehát, hogy a német példán okulva, gazdáinknak és képviselőitüknek már most, amíg a polgári törvénykönyvnek csak tervezetével állnak szemben, mindent el kell követniök, hogy ez a szakasz megváltoztattassék, mert könnyebb egy hozandó törvénynél, mint egy hozott törvénynél a jogos kívánalmakat és érdekeket érvényesíteni.

*

— **Tormay Béla és Mádai Izidor nyugalomban.** A földmivelésügyi minisztériumnak két régi, jeles, magas rangú tisztviselője ment ezen a héten a sok éven át kifejtett nagy és eredményes munka által méltán kiérdemelt nyugalomba. Tormay Béla miniszteri tanácsos az egyik, aki három évtizednél tovább volt a minisztériumban és ezen idő alatt a magyar mezőgazdaság regenerációjának volt lelkes, fáradhatatlan, ügyeskező munkása. Különösen az állattenyésztés ügyét ápolta nagy szeretettel, agitációval, szóval és tollal egyaránt és egyképen sikerrel. Nyugdíjaztatása alkalmából a király az *államtitkári* címet adományozta Tormaynak. Hiszszük azonban, hogy a földmivelésügyi minisztériumtól megválva a tetterője a társadalmi munkában fog magának teret keresni és találni. A másik főtitkár, Mádai Izidor szintén huzamosabb időn át volt a földmivelésügyi minisztériumban és a *gazdatiszti és gazdasági szakoktatás* ügynek tett folytonosan nagy szolgálatokat. Az az

elismerés, melylyel Mádayt a király fölmentette, teljes mértékben kijár neki a magyar gazdaközönség részéről is.

— **Kinevezések a földművelésügyi miniszteriumban.** Tormay és Máday miniszteri tanácsosok távozásával a földművelési miniszteriumban nagymérvű előléptetések történtek. *Tallian* Béla földművelésügyi miniszter *Rapaics* Radó miniszteri tanácsost megbízta a második *államtitkári* teendőik ellátásával. *Rapaics* e kitüntető megbízatásáról bizonyára a legszelebb körben örömmel vesznek tudomást, mert mint a vizügyi főosztály főnökét, *Rapaics*ot általában kiváló adminisztratív kapacitásnak ismerik és egyéni jeles tulajdonságaiért közbecsülésben áll. Báró *Malcomes* Jeromos és *Ottlik* Iván címzetes miniszteri tanácsosok valóságos *miniszteri tanácsosokká* neveztettek ki, dr. *Bartóky* József és *Tervey* Imre *miniszteri tanácsosi* címet és jellegot kaptak, *Darányi* Béla főigazgató pedig, aki eddig csak címzetes miniszteri tanácsos volt, megkapta a *miniszteri tanácsosi* jellegot; e kitüntetések a miniszterium kiváló buzgalma és tehetségű főtisztviselőit érték, akiket tisztviselőtársaik ez alkalomból a legszívelebben üdvözöltek.

— **Kodolányi ünneplése.** *Kodolányi* Antal, az ismert jeles gazdasági író most lép életének 70-ik esztendejébe. Ez alkalomból számosan üdvözölték. Az üdvözölők sorában van *Tallian* Béla földművelésügyi miniszter is, a ki igen meglehetősen levelet intézett *Kodolányi*hoz, kiemelve abban azt az eredményes munkásságot, melyet a szakirodalom terén kora ifjúságától kezdve mindenkor telkes odaadással kifejtett.

— **A földművelési miniszter jelentései a vetések állásáról.** *Tallian* Béla földművelési miniszter a gazdasági tudósítói szolgálatban azt a módosítást rendelte el, hogy a tudósítás a vetések állását az eddigi sűrűbb időközök helyett, a vegetáció fejlődési szakának megfelelő időközökben jelentsék be. Ennek folytán ezentúl némely hónapban egy, másokban két vetési jelentés fog közzététetni és pedig március, április és május hónap közepén, június, július és augusztus hónap elején és közepén, szeptember, október és november hónap végén egy-egy jelentés fog közzététetni. A három téli hónapban t. i. december, január és február hónapban, midőn a vetések fejlődéséből alig lehet valamit a termelésre nézve következtetni, külön vetési jelentés nem fog kiadatni.

— **Komló-elővételek 1904-re.** Mint egy cseh szaklapból olvassuk, úgy a galíciai komlóvidékeken, mint *Elzaszban* is, a jövő évi komlótermésre *már most* kötéseket történtek, a mikor az inda még javában pihen! Utóbbi helyen 50 kilónként 70—76 márkát kötnek le (165—170 korona) ami elég jó ár! Midőn ilyen üzletektől óvjuk komlótermelőinket, szinte biztosra jósoljuk, hogy ez évben újból jóízű növény lesz a komló — ha az Isten egyébként is megsegít. Ugy halljuk, a sörgyárakban szűkecskén adagolják a komlót!

— **Mintagazdaság a borgói havasokban.** A borgói és radnai havasok alján elterülő oláhtakók ősi foglalkozása a juhtenyésztés volt. Mióta azonban a 200.000 holdnyi terület állami kezelésben ment át, a föllendült faipar a lakosságot nagyrészt eltérítette eredeti foglalkozásától, a juhtenyésztés a vidéken rohamos hanyatlásnak indult. *Darányi* volt miniszter teljes igyekezetével azon volt, hogy a havasi nép öngazdálkodását újból fölvirágoztassa. Ez okból a kormány az 1400 méter magas *Persa* havason 1200 juh számára a modern gazdasági viszoyoknak megfelelő juhállatot emelt, amelyben eddig is már 700 darab fajjuh van. A juhállomány eltartására egy tagban 700 hold kaszáló és legelő, valamint havasi tiszta forrásvíz szolgál. A kormánynak intenciója a kiváló gondtal kezelt mintagazda-

sággal utmutatást adni egyrészt a havasi legelő észszerű kihasználása terén, másrészt bemutatni a nagyon keresett havasi juhturó technikai készítését. Tervben van azonkívül a havasi legelők kibővítése és egy mintatehenészet fölállítására is kizárólag pinzgau tehenekkel.

— **Gyümölcsészeti tanfolyamok.** A földművelésügyi miniszter Budapesten, Kolozsvárott, Keszthelyen, Tordán és Kisszebenben gyümölcsészeti tanfolyamokat rendeztet. Az egykoronás bélyeggel ellátandó felvételi kérvényeket március 7-ig a földművelésügyi miniszterhez kell intézni. A tanfolyamokra jelentkezéseket és tanítókat vesznek fel, akik állami ösztöndíjban részesülnek. Felvétetik még néhány földbirtokos és gazdatiszt is, ezek azonban állami ellátást nem kapnak.

— **Mezőgazdasági kiállítás Kiebben.** A f. év augusztus és szeptember havában nagyobb szabású mezőgazdasági kiállítás lesz Kiebben, a melyben külföldiek is részt vehetnek állatokkal, magvakkal, műtrágyával és mezőgazdasági gépekkel. Ajánlatos volna, hogy földművelésügyi kormányunk, amely két év előtt fényes eredményt ért el a magyar-erdélyi tenyészállatokkal Moszkvában, felhasználná az idén is az alkalmat, hogy szorosabb nexust létesítsen a magyar termelők és az orosz piac között.

— **Bessemer festék (védjegy üllő) tartós vasmasz.** Gazdasági üzemekben évek óta használják oly vastárgyak befestésére, a melyeket az elrozsdásodástól megóvni óhajtják, a Bessemer-festéket (védjegy üllő), mely az olómpirt valamint az olajfestékmázolatot minden tekintetben felülmúlja. A Bessemer-festék ezen jó hírneve azáltal nyer igazolást, hogy nagy ellentállóképessége mellett légköri és vegyi behatással szemben, jelentékeny ruganyossággal és fedőképességgel bír és hogy miniumalpozás a Bessemer-festék alkalmazásánál mindig megtakarítható. Vasszerkezetek, vas-tetők, gerendák, oszlopok, rácsok, mezőgazdasági gépek, nem kevésbé azonban valamenyri a szabadon levő tárgyak részére Bessemer-festékünk (védjegy üllő) mint legtartósabb mázolat ajánlható. Azt hisszük, hogy ezen *Lutz Ede* és *Társ*a pozsonyi festékgyárosok által gyártott festék, uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok körében teljes érdeklődésre fog találni. (1036. III.)

Kiválóan szép erdélyi Arankamentes lóheremag és magyar lucernamag

25—50 és 100 kilós zsákokban állami ólommal ellátva előnyös áron eladó.

Eredeti: *quedlinburgi, Oberndorfi, sárga olajbogyó* és *vörös Mamuth*

— répamagvakban, —
valamint tavalyi és ideai búkkönyben
bizományi raktár.

Tudakozódn
Hitelbank Áruaktárnál Kolozsvár,
pályaudvar. 1295

Olajpogácsát
ismert legjobb minőségben ajánl,
Napraforgómagot
legmagasabb napi árban keres
Erczmann Adolf
olajgyár KATONA, Kolozsmegye.
1225

Magyar Jelzálog-Hitelbank Képviselősege Kolozsvárott (Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.) Az intézet alapítókéje 40 millió koronr.

4%-os és 4 1/2%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyujt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4.95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5.25 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5.35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5.65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfiai adnak véleményét. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségekötvények

A Nagyszebeni Földhitelintézet törlesztéses jelzálogkölcsönöket ad 2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely kölcsönök középpénzben fizettetnek ki és 4, 4 1/2, 4 3/4 és 5% kamatláb és 3/4% kezelési díj mellett a tőketörlesztéssel együtt felévi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő: 1243

A.	1. 10 évi törlesztésre fél évenként	K. 65.04 f.
	2. 20 " " " "	K. 41.75 f.
	3. 30 " " " "	K. 34.79 f.
legkisebb kölcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.		
B.	1. 15 évi törlesztésre fél évenként	K. 48.52 f.
	2. 25 " " " "	K. 36.57 f.
	3. 35 " " " "	K. 32.05 f.
legkisebb kölcsön 5000 korona.		
C.	1. 30 évi törlesztésre fél évenként	K. 32.92 f.
	2. 40 1/2 évi " " " "	K. 29.69 f.
	3. 50 évi " " " "	K. 28.22 f.
legkisebb kölcsön 10.000 korona.		
D.	1. 50 évi törlesztésre fél évenként	K. 26.11 f.
	legkisebb kölcsön 30.000 korona.	

Az ötven évi kölcsönök, csak földbirtokokra adatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után.

Kölcsönfolyamodványok az alulírttoz be nyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készséggel ad:

Erdélyi erdő-faanyag és bányauğynökség.
Gombos Benó Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

— Szőlőoltvány, szőlővessző és saját termésű boreladás. —

Eladok nagyváradi szőlőszetemből: SIMA ZÖLD-OLTVÁNYT riparia portalis alanyon fehér bakar, piros bakar, Olasz rizling, Nagy burgundi, Oportó, Caribonet fajokban, csomagolással együtt ezrét 92 koronával, Sauvignon 102 koronával, rupestris alanyon fehér és piros Chasselas 112 koronával számítva.

Honl sima vesszőt (oltógalynak is) fehér bakar, piros bakar, furmint, szerémi zöld, szilvani, sauvignon, Oportó, Caribonet és Chasselas fajokban — csomagolással ezrenként 7 K. 50 fill. — 9 K. 50 fill. árral.

Saját termésű nagyváradi fehér asztali 6 bort 74 korona, ujbort 40 korona árban Hliterenként. valamint ménes-gyorki saját termésű, Kadarka, Caribonet merlot finom vörös és Sauvignon fehér csemegeborokat, 4 évjáratból palackozva vagy hordóban, Ez utóbbi borok a pozsonyi kiállításon aranyérmét nyertek. — Kaphatók évjárat és minőség szerint Hliterenként 50 frttól 85 frtig.

Molnár Lajos
szőlőbirtokos N.-Várad.

1301

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:
Felölős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.
Segédszerkesztő:
ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

KASS ANTAL

aranyozó üzlete Deák F.-utca 9. sz.

Aranyozó műhelyében készít új képkereket, tükrökereket, Consolokat, szalou-asztalt,

függöny-tartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban teletlősség mellett.

Régi keretek újboli aranyozását jutányos árban készíti el. Továbbá templom-aranyozásokat új oltár készítését, rajz szerint, régi oltárok újboli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal jutányos árban, felelősség

mellett elvállal. Oltár gyertyatartókat, feszületeket, jó tiszta, tartós arannyal, aranyozásdért felelősséget vállal.

Becses megrendeléseit kérve,

teljes tisztelettel

Kass Antal
aranyozó.

1270

Seitz-féle
asbenth-szűrő
mindenféle nagyságban

Seitz-féle
mótor-szivattyuk,

Seitz-féle
kézi-szivattyu,
szállít próbára:

SEITZ THEO,
BÉCS I., Wollzeile 16.
pinczegazdasági gépgyára.
Telefon szám: 2797. 1281
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Molnár István
szab. kazalvágója.
Ára darabonként 10 korona.

Ezen kitűnő anyagból készült kazalvágó, mely az ily hasonló czélu eszközöket messze felülmúlja. könnyű kezelhetőség és nagy munkaképesség által. A hazai gazdasági tanintézteink, valamint több nagyobb s kisebb mezőgazdaság által be lett szerelve, általuk dicséző elismeréssel, jelenben a legjobbnak ítéltetett.

Megrendelhető:
MOLNÁR ISTVÁN tulajdonosnál
Maros-Vásárhely, II., Gát-utca 10.
és
A Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
Budapest, V., Alkotmány-u. 31.
A 10 korona előleges beküldése mellett portómentesen küldöm.
1279.

Gazdák Biztosító Szövetkezete
BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugyis mint a
Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000— K.
Alapítványok	1268.120— K.
Tartalékok	190.400-30 K.
Összesen	1.858.520-30 K.
Első évi felesleg	90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint. Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelőség-ből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta r.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

1013 **az igazgatóság.**

Bessemer-Festék
(védjegy üllő.)

Mindennemü vasszerkezetek, vas- és hullámbádogtetők, tartók, álláló-vasgerendák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, lokomobilok stb. részére.

● ● Legtartósabb mázolat rozsdá ellen. ● ●

Mint famázolat is kitűnő konzerváló szer. Jobb, ellentállóbb és olcsóbb, mint minden olajfesték. 1036. III.

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Figyelem!
Árjegyzékek ingyen! Alapítva 1888.

Villamos kézi- és zseblámpák
fényszóróval

turisták, vadászok, katonatisztek, föld-birtokosok, gyógyszerészek, drognisták, bányák, lelkészek, vidéki orvosok, utazók és skikoresolyázók részére, akkumulátorokkal és száraz batteriákkal két-tíz órai égőképességgel.

Telefonok, távirókészülékek, izzólámpák, indukciós apparátusok, világító elemek.

Neumann József Vilmos
elektrotechnikus 1290
WIEN, IX./4. Sechsschimmelgasse 14. sz. Félemelet 12.

Hydraulikus sajtók

Arany érem Szeged 1899.
Arany érem Budapest 1899.
Arany érem Pozsony 1902

hydraulikus sajtóért. 1299

szőlő- és gyümölcsmust sajtólásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat

kézihajtásra Hercules-nyomero-szerkezettel, fagyvastányérral.

Gyümölcs- és szőlő-örlőket, bogyczogépeket
Gyümölcs-aszaló-készülékeket gyártanak és szállítanak jólállás mellett, mint különleges-seget a legujabb szerkezetben **MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II/1.**
különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.
— Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések Idejekorán kértnek. —

Hirdetmény.

Az első kecskeméti szőlő- és gyümölcstermelő szövetkezet közhírré teszi, hogy 300 holdas Immunis talaju telepén termelt csakis elsőrendü sima szőlővesszőket, egyes fajokból, míg a készlet tart kétéves gyökereket is — a folyó évi ültetési idényre, továbbá kiváló szép kajszin baraczk, alma, körte, szilva, meggy, cseresznye, őszi baraczk, birs, ojtott eper, különféle diszfák, eserjék, spárgatöveket, kiváló szép szamóczatöveket ajánl a legjutányosabb áron.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

Első Kecskeméti Szőlő- és Gyümölcstermelő Szövetkezet.

1293

Ermelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint

Országos Hirdetési Kalauz.

A kisbirtokosok által

sajátkezűleg, a legnagyobb gondnal, angolnyelven és rafias eljárással készített kitűnő minőségű vagyoniilag szavatolt fajtisza, I-ső rendű miniszteri szokvány-rendeletnek minden tekintetben megfelelő

szőlőlugasnak is kiválóan alkalmas!**csemege és borfajú szőlőültetvények a tapasztalatok során fajtisztának, a legjobbaknak és legmegbízhatóbbaknak bizonyultak!**

Minden nagyhangon hirdető, gyárilag füllesztett, reklamizált előhajtásos oltást messze felülmúl!

Chasselás, muskotály és más legkiválóbb csemegefajokból összeválogatott I-ső rendű **lugasgyűjtemény ára:**

(melyeknek megeredéseért és jóságáért felelőség vállalatik)

1. kis összeállítás 15 darab 5 kor. — 2. nagy összeállítás 30 drb 10 kor.

a) **Borfajok:**

Amerikai ripária portális alanyon oltott gyökeres fás és zöldolványok ára tavaszi szállításra:

Ezer drb. 200 kor.
Száz drb. 22 „
Tíz drb. 2 „ 50 fill.b) **Csemegefajok:**

Árak tavaszi szállításra értendők:

Ezer drb. 220—240 kor.
Száz drb. 25—30 „
Tíz drb. 3—5 „**Hazai szőlőfajok: — Filoxeramentes:****Szőlőkirály (Delaware)**A kötött talajon egyedül használható olyan rendkívül korai directtermő, melynek 25—26°-os cukor és szokatlanul nagy szesztartalma bora igen jó, hasonló a szomorodni másláshoz és madarához. Silányabb kerti vagy homoki borok feljavítására. Gyengébb évbeli termések háziasítására nem lehet eléggé ajánlani. A delaware francia szigetről 17 évvel ezelőtt, közvetlenül az ermellékre portált ezen peronosporának ellent álló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb bort s **borok királyának.** A jövő szőlőszet kíméltán nevezhetjük a cse. Mindenütt megterem úgy a homokon, mint a kötött agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megforradott, rendkívül (tartós. szívós zöldhajtása 1—20 hideget is kibíró) korán érő csemegefaj, felhozott előnyeivel fogva, **megérdemli, hogy** kertjeinkben, barázdákban, kerítések és házaik fala mellett s minden egyébre nem használható helyeken, mint**szőlőlugas tenyésztessék,**

100 drb-ból álló lugas-gyűjtemény csomagolva és postára feladva csak 10 korona.

Borkirály!**Mintabor 2 korona.****(Delaware!)****Ripária portális telepek!**

Nagymennyiségű ripária eladás!

Tisztán kezelt valódi ermelléki fajborok! palackokban úgy, mint hordókban, kicsinyben és nagyban a legjutányosabban beszerezhető s kivá atra vászbelyleg ellenében bővebb felvilágosítást vagy 1 korona utánvétel mellett minta bort küld: 1284

Az Ermelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint Országos Hirdetési Kalauz, Székelyhid. (Biharmegye.)**Beocsini Cémentgyári Unió****Redlich, Ohrenstein és Spitzer.**

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás egyedüli díszoklevél cémentgyártásért és számos más kiállításon első díjak.

Gyárak:

BEOCSINBAN

Szerémszombat

Pétervárad mellett.

Iroda:

BUDAPEST,

V. kerület,

Alkotmány-utca 10.

ÉVI GYÁRTÁSI KÉPESSÉG:**800.000 mm. portlandcément, 800.000 mm. románcément.**

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a keleti dunatartományokban a legnagyobb és legkényesebb építkezéseknél kitűnő sikerrel kipróbált gyártmányait, akármely — vasuti vagy hajóállomásra szállítva: —

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és mesterséges portland-cémentet, valamint homlokzat-díszítésnek és öntvényeknek nagyon alkalmas cémentet, szép és egyenletes színben.

JÓTÁLLÁS:

A normallaknál 50%-al nagyobb húzási és nyomási szilárdságért.

Egyenlő súlyú zsákok és hordók.

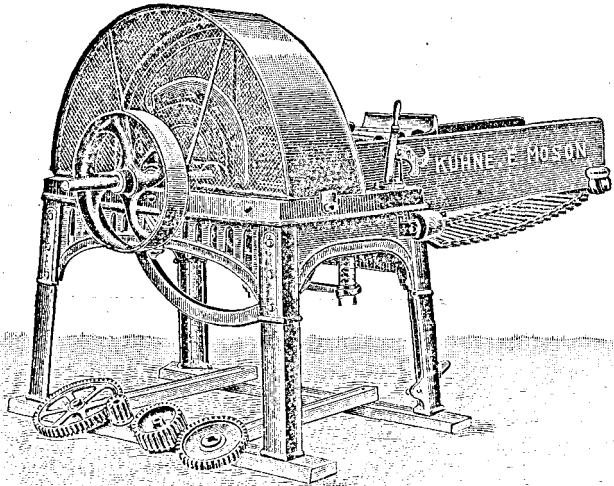
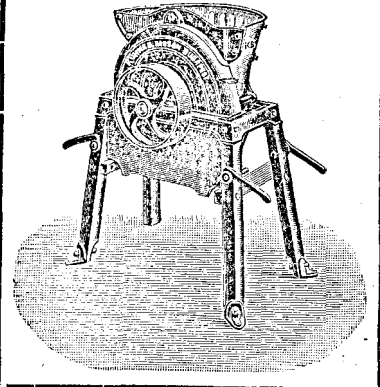
1022.

SZECSKAVÁGÓ- és RÉPAVÁGÓ-GÉPEK

kézi- és erőműhajtásra,

Burgonyamosó- és osztályozó-gépek,**Casali-féle szabadalmazott erőhajtású, valamint egyes és kettős tengeri morzsolók kézi hajtásra,****„Rapid“-darálók Takarmányfüllesztők,****Teljes takarmánykamara felszerelések,**

melyek sok évi tapasztalatok alapján, a helyi viszonyokhoz mérten díjmentesen szerveztetnek, legjobb szerkezetben és gondos kivitelben szállítatnak 1099

KÜHNE E. hazánk legrégebbi gazdasági gépgyára által **MOSONBAN****Főraktár: BUDAPEST, VI., Váci-körút 57/a sz.****MUBERT J. B.**

Cs. és kir. udvari szállító

pezsgőbor-pinczéi**POZSONY.**

Különlegességi jegy:

GENTRY-CLUB a budapesti orsz. kaszinó pezsgője.

Kapható minden jobb vendéglőben és kávéházban.

1069.

Kishirdetek felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra (felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.)

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetek számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Allást keresők.

Gazdatiszti állást keres
azonnali belépésre 37 éves, nős, az algyógyi földmives iskolát jeles sikerrel végzett és több évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, aki eddigi működéséről igen jó referenciákkal bír. Közlebbiekre nézve az „Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület” titkári hivatala ad felvilágosítást.

Ispáni,

gazdasági, segédtiszi vagy irtóki állást azonnali belépésre keres gazdasági szakiskolát végzett, egy évi gyakorlattal bíró, a 3 hazai nyelvet beszélő, katonaviselt ember, ki jelenleg egy szőlőültvény-telepen alkalmazásban van. Czim: *Fratila Miklós* gazdasági segéd *Medgyes, N.-Küküllőmegye.* 1298

Különfélék.

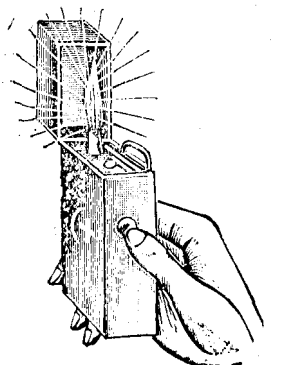
UJ! UJ!
„Tip” Tűszerszám.

A „Tip” tűszerszám finoman, nikkelezetten a jelenkor legelméletesebb találmánya

Egy nyomás elegendő és az embernek rögtön van

egy jól világító lángja,

mely akár cigaretta gyújtásra, akár zseblámpául — kitűnő szolgálatot tesz.

Évig tartó használhatóság **Garantirozva.**

Ára: 1 db. csak 1 ft.
3 „ 2 ft 85 kr
Az ár előrebeküldése esetén bérmentve küldetik, különben utánvétellel. 1255 II.

Egyedüli szétküldés:
Heinrich Kertész,
Wion,
I., Fleischmarkt 18—962.

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma,

u. p. Koncza.

ajánl, míg a készlet tart, Konczán 100 kilogrammonként az ár előzetes beküldésével szemben; nemesített minőségben:

Államilag ólomzárólt:

Lóhere mag I.

Lóheremag II.

Francia perje

csumós ebir

Fűmagvak.

Cserháti tanártól meghonosított

óvári tak.-répamag

melyet a magyaróvári szarvasmarhateny-egylet parasztagdái 3 év óta 600 holdon felüli területen termelnek drassói magból bőtermőség és eltarthatóságért. Koránérő, fehér, hl.-ként 55 kg. súlyu k.-holdanként 10 év óta 9—15 mm. termett:

duppau zab

lóbab

pernau lenmag

székely tengeri,

korai

királyné tengeri,

legbővebben termő

1902. Budapesten 2

első díj; 1903. szeptember Kolozsvárt

gulyabeli tehenekért és 3 éves bikákért

2 első díj.

Ezen gyorsan fejlőd., edzett hatalmas csontozatu 2—3 éves

magyar

bikákból

állandó készlet, árak 500—1500 korona. 1253

Előjegyezhetni:

1903. első díjat nyert

Pekingi kacsa

drbjára ősszel szállítva 8 kor.

tojás tuczatjára áprilban 5 kor.

Polónyi által Angliából importált

Orpingtonokra, darabja ősszel szállítva 16 korona.

Tojás tuczatja áprilban sárgáké 20 kor. fehéreké 20 „

Emdeni lud

Ősszel drbjá 16 kor. Amerikai diófa 100 drb 20 kor. Vadgesztenye sorfa 100 drb 20 k

Eladó élőfák.

Luczfenyő 1 méter magas 70 fillér, 80 cm. magas 56 fill., 60 cm. magas 40 fill. Nemesített gyümölcsfa 60 fill. vékonyhéjú diófa 80 fill. Juharfa, ködiófa 20 fill., trombitafa 30 fill., vadgesztenyefa, jegyenyé-nyarfa 40 fillér. Két éves akácia csemete ezre 15 korona. Megrendelhetők: *Márffy Ede Budapest, vár, országház-utca 2.* 1300.

BÉLHURUT
Kitűnő gyógyszere a CORNIDES-féle „Fekete áfonya gyógybor”. Kapható gyógyszertárakban; a hol nem kapható, oda 5 üveget 8 koronáért bérmentve küld 1257

Cornides Károly és Társa.
Felka (Szepesmegye). Erdei gyümölcsöket földolgozó telep.

CIMBALOM

részletre is olcsón kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

Varga Pál

cimbalomgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-
rabb megtanulható és öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalomiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvétellel 70 fillérrrel több. A megrendelő saját keze írással szükséges. **VARGA PÁL** cimbalomgyártó. 1182

Hantz Sándor

— könyvkötő —
Kolozsvárt, főtér 9.

Külföldön szerzett tanulmányaim és üzletem személyes vezetésem kedvező körülményei folytán minden megrendelésnek pontos kiszolgálással **előnyös** árakért teszek eleget. 1213

Eredeti Hanna Vetőmag

Árpát ajánl:

Vodicka birtokos
Smritz, Hanna,
Mähren. 1268

DUNKY FIVÉREK

— os. és kir. udvari —

Fényképészek,

Mátyás király-tér 10.

Gr. Wass házban levő

fényképeszeti műtermöket

magnagyobbitva ujonnan építették és a kor minden igényelt kielégítőn fényesen berendezték s kérik a n. é. közönség további pártfogását.

1197.

Elválasztott borju kért fizetek 6 fillért a napi áron felül. Évi szerződés.

Ajánlatok M. M. ezimre a lap kiadójába küldendők. 1292

Nemes **harcol kanári** (Trute törzs) nappal és világításnál változatosan éneklést 15 napi próbaidővel küldök, nem tetszőt kicserélem vagy a pénzt visszaadom. Tenyészdém több bel- és külföldi kiállításal kitüntetve Csomagolás ingyen. **Ováry József, Rákosliget** (saját házban), a kanári tenyész: ök egyletének tiszteletbeli elnöke. Képes árjegyzék 50 oldalra terjedő utasítással bérmentve. 1236

Tavasznza vetőmag eladó.

Kitűnő minőségű, bőtermésű, rozsdának, megdülésnek az őszi búzánál sokkal ellenállóbb

Ára q-ként 18 kor. **Ozv. gróf Pejachovich Arthurné** mező-őri uradalmában

Posta: **Kolozs.**
Vasút: **Virágosvölgy.** 1244

Bajor I. KOLOZSVÁRT,
Wesselényi Miklós-u. és Mátyás király-tér sarok, Hinz-ház, bejárat Wesselényi-utca felől — a legújabb minták szerint és legújabb szövetekből r. ud. kívül jutányosan vállalatunkból r. ud. és díszítőanyag, valamint sport, vadász és gazdasági ruhák! 1120

Unghváry László
(Czegledi) 300 holdas bortermő szőlőtelepének; továbbá gyümölcs- és szőlőfaiskolájának árjegyzéke megjelent, hol 5 krajczártól felfelé nemes csemeték, 2 forinttól felfelé sima és gyökeres szőlővesszők; továbbá —16—18 forinttól felfelé sajáttermésű rendkívül finom újbork kaphatók. Ezenkívül mindentéle gyümölcsfavadoncz, akác- és gleditschia-csemeték. **Tessék árjegyzéket (borról is) kérni.**

Hitelt nyujtok
1—2—3 évre (kamat nélkül): városok, községek, megyék, vizszabályozó társulatok, mérnöki hivatalok, szövetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitelképes testületeknek. 1015
— A hitelnyújtás szőlővesszőre és borra nem vonatkozik. —

Mótor-benzint
minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmasat jutányosan szállít a **Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ.** brassói gyarából.
Megrendelések a brassói irodába intézendők. Benzín adómentességére vonatkozó eljárást illetőleg, a kellő felvilágosítás ugyanott készséggel megadatik. 1032.

Nélkülözhetetlen háztartási czikk
a **VIKTORIA-gyalu,** mely egymaga pótolja a tők, káposzta- és ugorka-gyalut. Meglepő szép formákat aprít gyümölcsbefőzéshez és körítéshez. — Ára kicsiny 30, nagy 50 krajczár bérmentve, a pénz előleges beküldésénél. **VIKTORIA-gyalugyár BUDAPEST,** 1233 Nagykorona-utca 11. szám. Viszon elárassítók kerestefnek.

A m. kir. államvasutak gépgyárának lokomobil-, cséplőgép és „Millennium” aratógép gyártmányai a párisi nemzetközi kiállításon a legnagyobb kitüntetést, a GRAND PRIX-t nyerték.

A m. kir. államvasutak gép- gyárának vezérügynöksége

Budapest, V., Váci-körut 32.

ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzcséplőkészleteit, compound lokomobiljait

„Millennium” legújabb szerkezetű fűkaszáló-, marokrakó és kévekötő aratógépeit

továbbá: aczélöntésű ekefővel ellátott ekéit és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

1262

Erdélyrészi képviselő: WESSEL LEÓ, Kolozsvár, New-York szálló.

AZ
ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDELYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgőnyczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

Legelőszőbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági-gépek, talajművelő eszközök és szükségleti cikkekre, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsiradékok, kocsikenőcs, hajtószíjak, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által oltalmazott legjobb

Háromszéki lóhere- és magyar luczerna magvakát,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberndorfi répmagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigai mag után először termelt kitűnő lenmagot, bal-tacziint, székely tengert, hanna árpát, úppai zabot és egy nagyon bőven termő svéd zabkülönlegességet a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borju, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbi-zás érkezett.

1010

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja :

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzín és petroleum motorokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntette

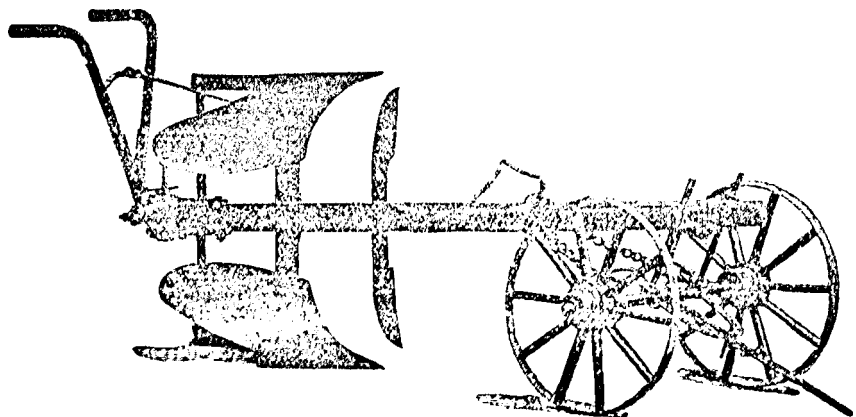
1903-ban: Kolozsvári kiállításon: diszoklevél, Nagy-Szebenben: aranyérem!

A nagyszebeni Limbek Rezső gazdasági gépműhelyében szerkesztett és gyártott

Limbek-féle szabadalmazott hegyi váltó-eke,

mely számos nagyobb gazdaságok közül Gróf Teleki László szedinkai uradalmában is nagyon jó sikerrel kötött agyagos földben kipróbáltatott és hol már több működésben van, minden gazdaságnak legforróbban ajánlhatók.

Egy eke ára 40 korona.

Kapható:

Limbek Rezsőnél,

Ló-tér 7. sz.

és

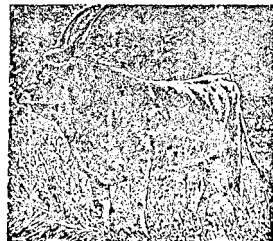
Jickéli F. Károly

vaskereskedőnél

Nagy-Szeben.

1187

Bika.

Eladó

10 drb. két éves erdélyi, szürke, magyarfajtájú, tenyésztésre alkalmas bika.

Bővebb tudósítást ad a tulajdonos Orosz Lajos, Szent-Erzsébet, u. p. Héjasfalva.

Ugyanott megrendelhetők tavaszi szállításra szenterzsébeti Golding komlódugványok, 1000 drb. ára 20 kor. 1286